

Ustawa

z dnia 2009 r.

o zasadach finansowania nauki

Rozdział 1

Przepisy ogólne

Art. 1. Ustawa określa zasady finansowania nauki ze środków finansowych ustalanych na ten cel w budżecie państwa, ujmowanych w wyodrębnionej części budżetu państwa, zwanych dalej „środkami finansowymi na naukę”, którymi dysponuje minister właściwy do spraw nauki, zwany dalej „Ministrem”.

Art. 2. Użyte w ustawie określenia oznaczają:

- 1) finansowanie - finansowanie w całości lub w części realizacji zadań określonych w ustawie;
- 2) badania naukowe:
 - a) badania podstawowe – oryginalne prace badawcze podejmowane w celu osiągnięcia postępu wiedzy w danej dziedzinie, bez konieczności bezpośredniego zastosowania w praktyce,
 - b) badania stosowane – prace badawcze podejmowane w celu zdobycia nowej wiedzy, zorientowane przede wszystkim na zastosowanie w praktyce,
 - c) badania przemysłowe – badania mające na celu zdobycie nowej wiedzy oraz umiejętności w celu opracowywania nowych produktów, procesów i usług lub wprowadzania znaczących ulepszeń do istniejących produktów, procesów i usług; badania te obejmują tworzenie elementów składowych systemów złożonych, szczególnie do oceny przydatności technologii rodzajowych, z wyjątkiem prototypów objętych zakresem prac rozwojowych;

- 3) prace rozwojowe – nabywanie, łączenie, kształtowanie i wykorzystywanie dostępnej aktualnie wiedzy i umiejętności z dziedziny nauki, technologii i działalności gospodarczej oraz innej wiedzy i umiejętności do planowania produkcji oraz tworzenia i projektowania nowych, zmienionych lub ulepszonych produktów, procesów i usług, w szczególności:
- a) tworzenie projektów, rysunków, planów oraz innej dokumentacji do tworzenia nowych produktów, procesów i usług pod warunkiem, że nie są one przeznaczone do celów komercyjnych,
 - b) opracowywanie prototypów o potencjalnym wykorzystaniu komercyjnym oraz projektów pilotażowych w przypadkach, gdy prototyp stanowi końcowy produkt komercyjny, a jego produkcja wyłącznie do celów demonstracyjnych i walidacyjnych jest zbyt kosztowna; w przypadku, gdy projekty pilotażowe lub demonstracyjne mają być następnie wykorzystywane do celów komercyjnych, wszelkie przychody uzyskane z tego tytułu należy odjąć od kwoty kosztów kwalifikowanych pomocy publicznej,
 - c) działalność związana z produkcją eksperymentalną oraz testowaniem produktów, procesów i usług pod warunkiem, że nie są one następnie wykorzystywane komercyjnie;
- prace rozwojowe nie obejmują rutynowych i okresowych zmian wprowadzanych do produktów, linii produkcyjnych, procesów wytwórczych, istniejących usług oraz innych operacji w toku, nawet jeżeli takie zmiany mają charakter ulepszeń;
- 4) badania naukowe lub prace rozwojowe na rzecz obronności i bezpieczeństwa państwa – systematyczne prace uwzględniające specyfikę dziedziny obronności i bezpieczeństwa państwa oraz konieczność zapewnienia ochrony informacji niejawnych, prowadzące do pozyskania nowych technologii, nowych wzorów uzbrojenia i sprzętu niezbędnych do realizacji polityki obronnej i bezpieczeństwa państwa, przygotowań obronnych w sferze militarnej i pozamilitarnej oraz potrzeb Sił Zbrojnych RP;
- 5) działalność badawczo-rozwojowa – działalność twórczą obejmującą badania naukowe lub prace rozwojowe podejmowaną w sposób systematyczny w celu

zwiększenia zasobów wiedzy oraz wykorzystanie zasobów wiedzy do tworzenia nowych zastosowań;

- 6) działalność statutowa – realizację określonych w statucie jednostki naukowej zadań związanych z prowadzonymi przez nią w sposób ciągły badaniami naukowymi lub pracami rozwojowymi;
- 7) działalność upowszechniająca naukę – realizację zadań wspierających rozwój polskiej nauki poprzez upowszechnianie, promocję i popularyzację nauki, służących wdrożeniu wyników badań naukowych lub prac rozwojowych, stymulowaniu innowacyjności gospodarki, nieobejmujących prowadzenia badań naukowych lub prac rozwojowych;
- 8) jednostki naukowe - prowadzące w sposób ciągły badania naukowe lub prace rozwojowe:
 - a) podstawowe jednostki organizacyjne uczelni w rozumieniu statutów tych uczelni,
 - b) instytuty naukowe Polskiej Akademii Nauk,
 - c) instytuty badawcze,
 - d) międzynarodowe instytuty naukowe utworzone na podstawie odrębnych przepisów działające na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej,
 - e) Polska Akademia Umiejętności;
 - f) inne jednostki organizacyjne, niewymienione w lit. a-e, posiadające osobowość prawną i siedzibę na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej oraz nadaną kategorię, w tym przedsiębiorcy posiadający status centrum badawczo – rozwojowego, nadawany na podstawie ustawy z dnia 30 maja 2008 r. o niektórych formach wspierania działalności innowacyjnej (Dz. U. Nr 116, poz. 730);
- 9) uczelnia – szkołę wyższą w rozumieniu ustawy z dnia 27 lipca 2005 r. - Prawo o szkolnictwie wyższym (Dz. U. Nr 164, poz. 1365, z późn. zm.¹⁾);

¹⁾ Zmiany wymienionej ustawy zostały ogłoszone w Dz. U. z 2006 r. Nr 46, poz. 328, Nr 104, poz. 708 i 711, Nr 144, poz. 1043 i Nr 227, poz. 1658, z 2007 r. Nr 80, poz. 542, Nr 120, poz. 818, Nr 176, poz. 1238 i 1240 i Nr 180, poz. 1280 oraz z 2008 r. Nr 70, poz. 416.

- 10) podmiot działający na rzecz nauki – podmiot wykonujący w sposób ciągły zadania z zakresu upowszechniania nauki, nieotrzymujący dotacji na działalność statutową ze środków finansowych na naukę;
- 11) konsorcjum naukowe – grupę jednostek organizacyjnych, w skład której wchodzi co najmniej jedna jednostka naukowa oraz co najmniej jeden przedsiębiorca, albo co najmniej dwie jednostki naukowe, podejmującą na podstawie umowy wspólne przedsięwzięcie obejmujące badania naukowe, prace rozwojowe lub inwestycje służące potrzebom badań naukowych lub prac rozwojowych;
- 12) duża infrastruktura badawcza – mającą kluczowe znaczenie dla rozwoju badań naukowych, prac rozwojowych lub rozbudowy infrastruktury informatycznej nauki aparaturę naukowo-badawczą o wartości przekraczającej:
 - a) 150 000 zł - w przypadku aparatury naukowo-badawczej niezbędnej do prowadzenia badań naukowych lub prac rozwojowych w grupie nauk humanistycznych i społecznych,
 - b) 500 000 zł - w przypadku aparatury naukowo-badawczej niezbędnej do prowadzenia badań naukowych lub prac rozwojowych w grupie nauk ścisłych i inżynierskich oraz nauk o życiu;
- 13) specjalne urządzenie badawcze - unikatowe urządzenie lub miejsce pracy badawczej o ogólnokrajowym lub regionalnym znaczeniu, którego koszty utrzymania stanowią znaczną część kosztów utrzymania potencjału badawczego jednostki naukowej;
- 14) młody naukowiec – osobę zajmującą się działalnością naukową, która nie ukończyła 35 roku życia;
- 15) nauka i badania naukowe – także działalność naukową w zakresie twórczości artystycznej i sztuki;
- 16) tytuł naukowy profesora i stopień naukowy doktora lub doktora habilitowanego - także odpowiednio tytuł naukowy profesora sztuki i stopień doktora lub doktora habilitowanego sztuki;
- 17) Centrum Rozwoju – Narodowe Centrum Badań i Rozwoju;
- 18) Centrum Nauki – Narodowe Centrum Nauki.

Art. 3. Finansowanie nauki obejmuje finansowanie działań na rzecz realizacji polityki naukowej, naukowo-technicznej i innowacyjnej państwa, w szczególności badań naukowych, prac rozwojowych oraz realizacji innych zadań szczególnie ważnych dla postępu cywilizacyjnego i rozwoju gospodarczego państwa.

Art. 4. 1. Minister opracowuje Krajowy Program Badań po zasięgnięciu opinii Polskiej Akademii Nauk, Konferencji Rektorów Akademickich Szkół Polskich, Rady Głównej Szkolnictwa Wyższego, Rady Głównej Instytutów Badawczych i organizacji samorządu gospodarczego.

2. Rada Ministrów ustanawia Krajowy Program Badań w drodze uchwały.

3. W Krajowym Programie Badań określa się strategiczne dla państwa kierunki badań naukowych i prac rozwojowych.

4. Strategicznym kierunkiem badań naukowych i prac rozwojowych jest przedsięwzięcie o szerokiej, interdyscyplinarnej problematyce, określające cele i założenia długoterminowej polityki naukowej, naukowo-technicznej i innowacyjnej państwa.

Art. 5. Środki finansowe na naukę przeznaczają się na :

- 1) strategiczne programy badań naukowych i prac rozwojowych oraz inne zadania finansowane przez Centrum Rozwoju;
- 2) badania naukowe lub prace rozwojowe na rzecz obronności i bezpieczeństwa państwa prowadzone w ramach strategicznych programów badań naukowych i prac rozwojowych oraz innych zadań, o których mowa w pkt 1;
- 3) badania podstawowe i inne zadania finansowane przez Centrum Nauki;
- 4) działalność statutową jednostek naukowych;
- 5) inwestycje w zakresie dużej infrastruktury badawczej oraz na inwestycje budowlane służące badaniom naukowym lub pracom rozwojowym;
- 6) współpracę naukową z zagranicą;
- 7) zadania współfinansowane ze środków funduszy strukturalnych oraz z niepodlegających zwrotowi środków z pomocy udzielonej przez państwa członkowskie Europejskiego Porozumienia o Wolnym Handlu (EFTA);

- 8) działalność upowszechniającą naukę;
- 9) programy i przedsięwzięcia ustanawiane przez Ministra;
- 10) nagrody za wybitne osiągnięcia naukowe lub naukowo-techniczne oraz stypendia naukowe dla wybitnych młodych naukowców;
- 11) finansowanie działalności organów i zespołów, o których mowa w art. 29 ust. 1, recenzentów i ekspertów oraz działalności kontrolnej;
- 12) finansowanie bibliotek naukowych, niewchodzących w skład jednostek naukowych, o których mowa w art. 2 pkt 8 lit. a - c, w zakresie prowadzonej działalności naukowej oraz działalności upowszechniającej naukę;
- 13) finansowanie działalności Polskiej Akademii Nauk.

Art. 6. 1. Minister planuje wysokość środków finansowych na naukę w projekcie budżetu państwa, a po uchwaleniu ustawy budżetowej - w planie finansowym dotyczącym części budżetu państwa przeznaczonej na naukę na zadania, o których mowa w art. 5.

2. Wysokość środków finansowych na naukę w zakresie badań naukowych lub prac rozwojowych na rzecz obronności i bezpieczeństwa państwa Minister ustala zgodnie z ust. 1, po zasięgnięciu opinii Ministra Obrony Narodowej i ministra właściwego do spraw wewnętrznych.

3. Na zadania, o których mowa w art. 5 pkt 1, Minister przeznacza nie mniej niż 10% środków ustalonych w planie finansowym dotyczącym części budżetu państwa przeznaczonej na naukę.

4. Na zadania, o których mowa w art. 5 pkt 3, Minister przeznacza nie mniej niż 10% środków ustalonych w planie finansowym dotyczącym części budżetu państwa przeznaczonej na naukę.

5. Minister zwiększa wysokość środków finansowych ustalanych w planie finansowym dotyczącym części budżetu państwa przeznaczonej na naukę na zadania realizowane przez Centrum Rozwoju wraz ze wzrostem finansowego udziału podmiotów prowadzących działalność gospodarczą w realizację tych zadań.

6. Środki finansowe na zadania, określone w art. 5 pkt 1 i 3, osiągną łącznie do 2015 r. wartość nie mniejszą niż 50% środków ustalonych w planie finansowym dotyczącym części budżetu państwa przeznaczonych na naukę.

Art. 7. Minister przekazuje Centrum Rozwoju środki finansowe w formie:

1) dotacji celowej na realizację strategicznych programów badań naukowych i prac rozwojowych oraz innych zadań Centrum Rozwoju, określonych w art. 5 pkt 1, oraz na realizację badań naukowych lub prac rozwojowych na rzecz obronności i bezpieczeństwa państwa, określonych w art. 5 pkt 2, na wniosek Dyrektora Centrum Rozwoju;

2) dotacji podmiotowej na pokrycie bieżących kosztów zarządzania realizowanymi przez Centrum Rozwoju zadaniami, określonymi w art. 5 pkt 1 i 2;

3) dotacji celowej na finansowanie lub dofinansowanie kosztów inwestycji dotyczących obsługi realizacji zadań, określonych w art. 5 pkt 1 i 2.

Art. 8. Minister przekazuje Centrum Nauki środki finansowe w formie:

1) dotacji celowej na realizację zadań Centrum Nauki, określonych w art. 5 pkt 3, na wniosek Dyrektora Centrum Nauki;

2) dotacji podmiotowej na pokrycie bieżących kosztów zarządzania realizowanymi przez Centrum Nauki zadaniami, określonymi w art. 5 pkt 3;

3) dotacji celowej na finansowanie lub dofinansowanie kosztów inwestycji dotyczących obsługi realizacji zadań, określonych w art. 5 pkt 3.

Art. 9. Minister przyznaje środki finansowe na naukę:

1) jednostkom naukowym określonym w art. 2 pkt 8 - na realizację zadań, o których mowa w art. 5 pkt 4 – 7 i 9;

2) uczelniom – na rozbudowę infrastruktury informatycznej nauki, o której mowa w art. 20 ust. 1 pkt 2;

3) Polskiej Akademii Nauk i Polskiej Akademii Umiejętności – na realizację zadań określonych w art. 5 pkt 8;

4) podmiotom działającym na rzecz nauki - na realizację zadań określonych w art. 5 pkt 6, 8 i 9;

- 5) innym jednostkom organizacyjnym posiadającym osobowość prawną i siedzibę w Rzeczypospolitej Polskiej, niebędącym jednostkami naukowymi - na realizację zadań określonych w art. 5 pkt 7;
- 6) bibliotekom naukowym, niewchodzącym w skład jednostek naukowych, o których mowa w art. 2 pkt 8 lit. a - c, w zakresie prowadzonej działalności naukowej oraz działalności upowszechniającej naukę, o której mowa w art. 5 pkt 8;
- 7) Polskiej Akademii Nauk na finansowanie działalności, o której mowa w art. 30 ust. 1.

Art. 10. 1. Z wnioskami o przyznanie środków finansowych na realizację zadań określonych w art. 5 pkt 3 do Centrum Nauki mogą występować jednostki naukowe oraz osoby fizyczne.

2. Z wnioskami o przyznanie środków finansowych na realizację zadań określonych w art. 5 pkt 1 i 2 do Centrum Rozwoju mogą występować:

- 1) jednostki naukowe;
- 2) podmioty wchodzące w skład konsorcjów naukowych;
- 3) jednostki organizacyjne, posiadające osobowość prawną i siedzibę na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej;
- 4) osoby fizyczne.

Art. 11. 1. Osoby fizyczne niezatrudnione w jednostkach, o których mowa w art. 10 ust. 1 pkt 1 i ust. 2 pkt 1 i 3 mogą wystąpić z wnioskiem o finansowanie projektów obejmujących badania naukowe lub prace rozwojowe zgodnie z art. 37 ust. 1 ustawy z dnia o Narodowym Centrum Badań i Rozwoju i art. 27 ust. 1 ustawy z dnia o Narodowym Centrum Nauki..

2. Osoby fizyczne, po zakwalifikowaniu projektu do finansowania, uzyskują promesę finansowania badań lub prac rozwojowych.

3. Środki finansowe są przyznawane jednostce, która zatrudni osobę fizyczną, o której mowa w ust. 1, i przekazywane na podstawie umowy zawartej z jednostką.

Art. 12. Prawomocne orzeczenie o naruszeniu zasad etyki w nauce, o których mowa w art. 98 ust. 3 pkt 1 – 4 ustawy z dnia o Polskiej Akademii Nauk, art. 56 ust. 3 pkt 1-4

ustawy z dnia o instytutach badawczych i art. 144 ust. 3 pkt 1 – 5 ustawy z dnia 27 lipca 2005 r. – Prawo o szkolnictwie wyższym jest uwzględniane przez Ministra oraz organy Centrum Nauki i Centrum Rozwoju przy przyznawaniu środków finansowych na badania naukowe i prace rozwojowe.

Art. 13. 1. Minister przyznaje środki finansowe na zadania określone w art. 5 pkt 4 – 6 oraz pkt 8 – 10 i 12 w drodze decyzji, na podstawie wniosków złożonych przez uprawnione podmioty, po zasięgnięciu opinii właściwego zespołu, o którym mowa w art. 50 ust. 1 – 4.

2. Zasięgnięcie opinii właściwego zespołu nie jest wymagane w przypadku decyzji o finansowaniu projektów, o których mowa w art. 23 ust. 1 pkt 1, ocenionych pozytywnie przez gremium międzynarodowe.

3. Środki finansowe na opłacenie składek, o których mowa w art. 23 ust. 1 pkt 3, i wkładu krajowego, o którym mowa w art. 23 ust. 1 pkt 4, są przekazywane bezpośrednio przez Ministra. Przekazanie tych środków nie wymaga formy decyzji.

Art. 14. 1. Strona niezadowolona z decyzji dotyczącej przyznania albo odmowy przyznania środków finansowych na naukę może zwrócić się do Ministra z wnioskiem o ponowne rozpatrzenie sprawy w terminie 14 dni od dnia otrzymania decyzji. Do wniosku stosuje się odpowiednio przepisy Kodeksu postępowania administracyjnego dotyczące odwołań od decyzji.

2. Wniosek o ponowne rozpatrzenie sprawy jest opiniowany przez zespół, o którym mowa w art. 50 ust. 3.

3. Opinia dotycząca wniosku o ponowne rozpatrzenie sprawy nie może być sporządzana przez osobę, która uprzednio oceniała lub opiniowała wniosek o przyznanie środków finansowych, będący przedmiotem decyzji Ministra.

4. Wniosek, o którym mowa w ust. 1, nie wstrzymuje wykonania decyzji Ministra.

Art. 15. 1. Wnioski, recenzje, umowy i raporty z realizacji zadań finansowanych ze środków na naukę, stanowią tajemnicę przedsiębiorstw w rozumieniu przepisów o zwalczaniu nieuczciwej konkurencji.

2. Informacje o wynikach zadań finansowanych ze środków finansowych na naukę, podlegające ochronie na podstawie ust. 1, mogą być udostępniane wyłącznie przez uprawniony podmiot, który otrzymał środki finansowe na realizację tych zadań.

Art. 16. 1. W razie dokonania wynalazku, wzoru użytkowego lub wzoru przemysłowego w wyniku prac lub zadań finansowanych przez Ministra, prawo do uzyskania patentu na wynalazek albo prawa ochronnego na wzór użytkowy, jak również prawa z rejestracji wzoru przemysłowego przysługuje podmiotowi, któremu Minister przyznał środki finansowe na naukę, chyba, że umowa między Ministrem a podmiotem otrzymującym środki finansowe na naukę albo decyzja o przyznaniu środków stanowi inaczej.

2. Właścicielem majątkowych praw autorskich powstałych w wyniku realizacji zadań finansowanych ze środków na naukę są jednostki naukowe lub inne uprawnione podmioty.

Art. 17. Dyrektor Centrum Nauki lub Dyrektor Centrum Rozwoju, na wniosek kierownika projektu obejmującego badania naukowe lub prace rozwojowe, może wyrazić zgodę na zmianę miejsca realizacji projektu, po pozytywnym zaopiniowaniu przez kierownika jednostki organizacyjnej realizującej projekt i kierownika jednostki przejmującej realizację projektu.

Rozdział 2

Zasady finansowania nauki

Art. 18. 1. Finansowanie działalności statutowej jednostek naukowych obejmuje:

- 1) utrzymanie potencjału badawczego jednostki naukowej, w tym:
 - a) utrzymanie infrastruktury badawczej, w tym bibliotek,
 - b) koszty związane z zatrudnieniem niezbędnej kadry naukowej i inżyniersko-technicznej, z zastrzeżeniem ust. 3,
 - c) działania niezbędne dla rozwoju nowych specjalności naukowych lub kierunków badawczych oraz rozwoju kadry naukowej,
 - d) zakup lub wytworzenie aparatury naukowo-badawczej związanej z realizacją zadań, o których mowa w lit. c, niestanowiącej dużej infrastruktury badawczej,
 - e) współpracę naukową krajową i zagraniczną niezbędną do realizacji zadań, o których mowa w lit. c,

- f) działalność jednostki naukowej w zakresie upowszechniania nauki, dotyczącej zadań określonych w art. 25 ust. 1,
- g) kosztów restrukturyzacji jednostek naukowych w zakresie zadań, określonych w lit. b – e;

2) utrzymanie specjalnego urządzenia badawczego lub dużej infrastruktury badawczej w jednostce naukowej.

2. Restrukturyzacja jednostek naukowych, o której mowa w ust. 1 pkt 1 lit. g, może obejmować zmiany struktury organizacyjnej lub zatrudnienia wynikające ze zmiany profilu prowadzonej działalności naukowej lub badawczo-rozwojowej.

3. W przypadku uczelni w kosztach, o których mowa w ust. 1 pkt 1 lit. a i b, nie uwzględnia się kosztów utrzymania potencjału badawczego związanego z działalnością dydaktyczną oraz kosztów związanych z zatrudnieniem pracowników naukowo-dydaktycznych zajmujących się działalnością dydaktyczną.

4. Wysokość dotacji na utrzymanie potencjału badawczego jednostki naukowej zależy od kategorii jednostki naukowej.

5. Wniosek o finansowanie działalności statutowej wymaga zaopiniowania przez:

- 1) rektora uczelni - w odniesieniu do podstawowych jednostek organizacyjnych tej uczelni, a w przypadku uczelni wojskowych – ponadto przez Ministra Obrony Narodowej;
- 2) Prezesa Polskiej Akademii Nauk - w odniesieniu do instytutu naukowego Polskiej Akademii Nauk;
- 3) ministra sprawującego nadzór nad instytutem badawczym;
- 4) ministra właściwego do spraw wewnętrznych - w odniesieniu do uczelni służb publicznych.

Art. 19. 1. Środki finansowe na naukę przeznaczone na finansowanie działalności statutowej, określonej w art. 18 ust. 1 pkt 1 lit. a – c, e i f, są przekazywane w formie dotacji podmiotowej, a środki finansowe na działalność statutową określoną w art. 18 ust. 1 pkt 1 lit. d i g są przekazywane w formie dotacji celowej.

2. Jednostce, której została przyznana kategoria C, określona w art. 42 ust. 2, przyznaje się dotację podmiotową na utrzymanie potencjału badawczego na okres 6 miesięcy

od dnia przyznania kategorii, w tym na finansowanie kosztów restrukturyzacji w zakresie zadań określonych w art. 18 ust. 1 pkt 1 lit. b-e.

3. Jednostka, która otrzymała kategorię C, może być ponownie oceniona po upływie 24 miesięcy. Jeżeli w wyniku ponownej oceny jednostka otrzyma kategorię C, nie będzie już podlegać ocenie i nie otrzyma dotacji podmiotowej na utrzymanie potencjału badawczego.

4. Środki finansowe uzyskane w związku z przyznaniem jednostkom naukowym kategorii C, Minister przeznacza na rzecz zadań realizowanych przez Centrum Nauki i Centrum Rozwoju.

5. Minister właściwy do spraw nauki określi, w drodze rozporządzenia, kryteria i tryb przyznawania oraz rozliczania środków finansowych na cele określone w ust. 1, w tym:

- 1) kryteria i sposób oceny wniosków o finansowanie utrzymania potencjału badawczego jednostki naukowej dla jednostek posiadających kategorię A, B lub C,
- 2) kryteria i sposób oceny wniosków o finansowanie utrzymania specjalnego urządzenia badawczego dla jednostek posiadających kategorię A lub B,
- 3) kryteria i sposób rozliczania przyznanych środków finansowych, w tym umarzania lub odraczania spłaty i rozkładania na raty należności finansowych,
- 4) wzory wniosków o przyznanie dotacji, raportów zawierających informacje o zrealizowanych zadaniach i rozliczenie finansowe poniesionych kosztów oraz innych niezbędnych dokumentów

– mając na uwadze ocenę dotychczasowej działalności jednostki naukowej, a także prawidłowość wykorzystania wcześniej przyznanych środków finansowych na naukę oraz uwzględniając priorytetowe finansowanie jednostek kategorii A.

6. Minister właściwy do spraw nauki określi, w drodze rozporządzenia, warunki i tryb przyznawania pomocy publicznej na cele określone w ust. 1, w tym:

- 1) przeznaczenie pomocy,
- 2) rodzaje kosztów kwalifikujących się do objęcia pomocą,
- 3) sposób kumulowania pomocy,
- 4) maksymalne wielkości pomocy

– z uwzględnieniem wymagań dotyczących dopuszczalnej intensywności pomocy publicznej określonych w przepisach prawa wspólnotowego.

Art. 20. 1. Finansowanie inwestycji w zakresie dużej infrastruktury badawczej służącej potrzebom badań naukowych lub prac rozwojowych obejmuje finansowanie kosztów:

- 1) zakupu lub wytworzenia aparatury naukowo-badawczej stanowiącej dużą infrastrukturę badawczą;
- 2) rozbudowy infrastruktury informatycznej nauki;
- 3) udziału w przedsięwzięciu inwestycyjnym w zakresie dużej infrastruktury badawczej, podejmowanym na podstawie umowy międzynarodowej;
- 4) inwestycji w zakresie dużej infrastruktury badawczej, współfinansowanych ze środków funduszy strukturalnych.

2. Koszty zakupu oraz wytworzenia aparatury naukowo-badawczej, niestanowiącej dużej infrastruktury badawczej, zaliczanej do środków trwałych, zgodnie z odrębnymi przepisami, mogą być wliczane do kosztów realizacji zadań określonych w art. 5 pkt 1 - 4 i pkt 6 – 9.

3. Wniosek o finansowanie inwestycji współfinansowanej z innej części budżetu państwa, jest składany po zasięgnięciu opinii dysponenta tej części.

4. W przypadku gdy inwestycja będzie wykorzystywana do realizacji zadań innych niż badania naukowe lub prace rozwojowe, ze środków finansowych na naukę finansowana jest jedynie ta część kosztów inwestycji, która służy potrzebom badań naukowych lub prac rozwojowych.

5. Środki finansowe na naukę przeznaczone na finansowanie inwestycji w zakresie dużej infrastruktury badawczej służących potrzebom badań naukowych lub prac rozwojowych są przekazywane jednostce naukowej, uczelni lub jednostce naukowej reprezentującej konsorcjum naukowe, w formie dotacji celowej.

6. Minister właściwy do spraw nauki określi, w drodze rozporządzenia, kryteria i tryb przyznawania oraz rozliczania środków finansowych na cele określone w ust. 1, w tym:

- 1) sposób oceny wniosków dotyczących zadań przewidzianych do finansowania,
- 2) sposób oceny realizacji zadań,

- 3) sposób rozliczania przyznanych środków finansowych, w tym umarzania lub odraczania spłaty i rozkładania na raty należności finansowych,
- 4) wzory wniosków o finansowanie inwestycji, raportów zawierających informacje o realizacji inwestycji i rozliczenie finansowe poniesionych kosztów oraz wzory innych niezbędnych dokumentów

– mając na uwadze znaczenie przewidzianych do finansowania inwestycji w zakresie dużej infrastruktury badawczej dla realizacji celów polityki naukowej, naukowo-technicznej i innowacyjnej państwa, potrzebę zwiększenia roli nauki w rozwoju gospodarczym i społecznym kraju, ocenę dotychczasowej działalności jednostki naukowej, a także prawidłowość wykorzystania wcześniej przyznanych środków finansowych na naukę.

7. Minister właściwy do spraw nauki określi, w drodze rozporządzenia, warunki i tryb przyznawania pomocy publicznej na cele określone w ust. 1, w tym:

- 1) przeznaczenie pomocy,
- 2) rodzaje kosztów kwalifikujących się do objęcia pomocą,
- 3) sposób kumulowania pomocy,
- 4) maksymalne wielkości pomocy

– z uwzględnieniem wymagań dotyczących dopuszczalnej intensywności pomocy publicznej określonych w przepisach prawa wspólnotowego.

Art. 21. Przy ocenie wniosków o finansowanie inwestycji w zakresie dużej infrastruktury badawczej, o której mowa w art. 20 ust. 1, uwzględnia się następujące kryteria:

- 1) planowany wpływ inwestycji na rozwój badań naukowych lub prac rozwojowych;
- 2) planowany zakres wykorzystania inwestycji do realizacji badań naukowych lub prac rozwojowych, w tym przez inne jednostki naukowe;
- 3) planowane do realizacji zadania obejmujące badania naukowe lub prace rozwojowe;
- 4) zakres dostępności podobnej aparatury w kraju;
- 5) kategorię jednostki naukowej;
- 6) wysokość środków finansowych uzyskanych przez jednostkę wnioskującą na realizację badań naukowych lub prac rozwojowych z innych źródeł, w tym z

Centrum Nauki, Centrum Rozwoju oraz ze środków pozabudżetowych, w okresie 4 lat poprzedzających rok złożenia wniosku;

- 7) zdolność jednostki naukowej do samodzielnego pokrycia kosztów utrzymania aparatury naukowo-badawczej stanowiącej dużą infrastrukturę badawczą, w tym kosztów bieżących i serwisowych.

Art. 22. 1. Finansowanie inwestycji budowlanych służących potrzebom badań naukowych lub prac rozwojowych obejmuje finansowanie kosztów:

- 1) budowy nowych obiektów budowlanych;
- 2) przebudowy lub rozbudowy obiektów budowlanych lub zakupu nieruchomości;
- 3) udziału w inwestycyjnym przedsięwzięciu budowlanym podejmowanym na podstawie umowy międzynarodowej;
- 4) inwestycji budowlanych współfinansowanych ze środków funduszy strukturalnych.

2. Wniosek o finansowanie inwestycji budowlanej współfinansowanej z innej części budżetu państwa, składany jest po zasięgnięciu opinii dysponenta tej części.

3. W przypadku gdy inwestycja budowlana będzie wykorzystywana do realizacji zadań innych niż badania naukowe lub prace rozwojowe, ze środków finansowych na naukę finansuje się jedynie tę część kosztów inwestycji, która służy potrzebom badań naukowych lub prac rozwojowych.

4. Środki finansowe na naukę przeznaczone na finansowanie inwestycji budowlanych służących potrzebom badań naukowych lub prac rozwojowych są przekazywane jednostce naukowej, uczelni, lub jednostce naukowej reprezentującej konsorcjum naukowe, w formie dotacji celowej.

5. Minister właściwy do spraw nauki określi, w drodze rozporządzenia, kryteria i tryb przyznawania oraz rozliczania środków finansowych na cele określone w ust. 1, w tym:

- 1) sposób oceny wniosków dotyczących zadań przewidzianych do finansowania,
- 2) sposób oceny realizacji zadań,
- 3) sposób rozliczania przyznanych środków finansowych, w tym umarzania lub odraczania spłaty i rozkładania na raty należności finansowych,

4) wzory wniosków o finansowanie inwestycji budowlanych, raportów zawierających informacje o realizacji inwestycji i rozliczenie finansowe poniesionych kosztów oraz wzory innych niezbędnych dokumentów

– mając na uwadze znaczenie przewidzianych do finansowania inwestycji budowlanych dla realizacji celów polityki naukowej, naukowo-technicznej i innowacyjnej państwa, potrzebę zwiększenia roli nauki w rozwoju gospodarczym i społecznym kraju, ocenę dotychczasowej działalności jednostki naukowej, a także prawidłowość wykorzystania wcześniej przyznanych środków finansowych na naukę.

6. Minister właściwy do spraw nauki określi, w drodze rozporządzenia, warunki i tryb przyznawania pomocy publicznej na cele określone w ust. 1, w tym:

- 1) przeznaczenie pomocy,
- 2) rodzaje kosztów kwalifikujących się do objęcia pomocą,
- 3) sposób kumulowania pomocy,
- 4) maksymalne wielkości pomocy

– z uwzględnieniem wymagań dotyczących dopuszczalnej intensywności pomocy publicznej określonych w przepisach prawa wspólnotowego.

Art. 23. 1. Finansowanie współpracy naukowej z zagranicą obejmuje:

- 1) projekty realizowane we współpracy z partnerem zagranicznym, obejmujące badania naukowe, prace rozwojowe lub działalność upowszechniającą naukę, realizowane w ramach międzynarodowych programów, inicjatyw lub przedsięwzięć badawczych, współfinansowane z zagranicznych środków finansowych niepodlegających zwrotowi;
- 2) działania wspomagające uczestnictwo jednostek naukowych i innych podmiotów w programach, inicjatywach lub przedsięwzięciach badawczych, o których mowa w pkt 1;
- 3) opłacanie składek na rzecz instytucji lub organizacji międzynarodowych, wynikających z zawartych umów międzynarodowych, z wyłączeniem składek od osób fizycznych;

- 4) wniesienie wkładu krajowego na rzecz wspólnego międzynarodowego programu lub przedsięwzięcia, w ramach którego są finansowane badania naukowe lub prace rozwojowe.

2. Minister właściwy do spraw nauki określi, w drodze rozporządzenia, kryteria i tryb przyznawania oraz rozliczania środków finansowych na cele określone w ust. 1, w tym:

- 1) sposób oceny wniosków dotyczących zadań przewidzianych do finansowania,
- 2) sposób oceny realizacji finansowanych zadań,
- 3) sposób rozliczania przyznanych środków finansowych, w tym umarzania lub odraczania spłaty i rozkładania na raty należności finansowych,
- 4) wzory wniosków o finansowanie współpracy naukowej z zagranicą, raportów zawierających informacje o realizacji finansowanych zadań wraz z rozliczeniem finansowym poniesionych kosztów oraz wzory innych niezbędnych dokumentów

– mając na uwadze znaczenie finansowania współpracy naukowej z zagranicą dla realizacji celów polityki naukowej, naukowo-technicznej i innowacyjnej państwa, potrzebę zwiększenia aktywności jednostek naukowych na arenie międzynarodowej, ocenę dotychczasowej działalności jednostki naukowej lub innego uprawnionego podmiotu, a także prawidłowość wykorzystania wcześniej przyznanych środków finansowych na naukę.

3. Minister właściwy do spraw nauki określi, w drodze rozporządzenia, warunki i tryb przyznawania pomocy publicznej na cele określone w ust. 1, w tym:

- 1) przeznaczenie pomocy,
- 2) rodzaje kosztów kwalifikujących się do objęcia pomocą,
- 3) sposób kumulowania pomocy,
- 4) maksymalne wielkości pomocy

– z uwzględnieniem wymagań dotyczących dopuszczalnej intensywności pomocy publicznej określonych w przepisach prawa wspólnotowego.

Art. 24. Współfinansowanie zadań realizowanych i finansowanych ze środków funduszy strukturalnych lub z niepodlegających zwrotowi środków pomocy udzielonej przez państwa członkowskie Europejskiego Porozumienia o Wolnym Handlu (EFTA), odbywa się na podstawie kryteriów i trybu przyznawania oraz rozliczania środków finansowych określonych w przepisach dotyczących Programów Operacyjnych lub w przypadku zadań

finansowanych z niepodlegających zwrotowi środków pomocy udzielonej przez państwa członkowskie Europejskiego Porozumienia o Wolnym Handlu (EFTA), zgodnie z umowami międzynarodowymi.

Art. 25. 1. Finansowanie działalności upowszechniającej naukę obejmuje:

- 1) promowanie przedsięwzięć innowacyjnych wykorzystujących wyniki badań naukowych lub prac rozwojowych;
- 2) upowszechnianie, promowanie i popularyzowanie osiągnięć naukowych lub naukowo-technicznych;
- 3) tworzenie, przetwarzanie, udostępnianie i upowszechnianie informacji naukowych i naukowo-technicznych;
- 4) sporządzanie ekspertyz, opinii i ocen naukowych;
- 5) podejmowanie innych działań szczególnie ważnych dla rozwoju nauki.

2. Środki finansowe przeznaczone na finansowanie działalności upowszechniającej naukę przyznaje się na realizację zadań określonych w ust. 1:

- 1) Polskiej Akademii Nauk;
- 2) Polskiej Akademii Umiejętności;
- 3) podmiotom działającym na rzecz nauki.

3. Środki finansowe przeznaczone na finansowanie działalności upowszechniającej naukę przyznaje się bibliotekom naukowym, niewchodzącym w skład jednostek naukowych, o których mowa w art. 2 pkt 8 lit. a – c, na:

- 1) utrzymanie i poszerzanie zasobów bibliotecznych;
- 2) działalność wydawniczą;
- 3) opracowywanie zasobów naukowych bibliotek oraz informacji bibliotecznej.
4. Wniosek o przyznanie środków finansowych bibliotekom naukowym wymaga

zaopiniowania przez organizatora sprawującego nadzór nad biblioteką.

5. Minister może przyznać środki finansowe ministrom kierującym działami administracji rządowej i kierownikom centralnych organów administracji rządowej na ich potrzeby własne dotyczące zadań, określonych w ust. 1.

6. Potrzeby własne Ministra dotyczące zadań, określonych w ust. 1, są finansowane ze środków finansowych wyodrębnionych w planie finansowym, o którym mowa w art. 6 ust.

1. Do finansowania zadań wynikających z potrzeb własnych Ministra nie stosuje się przepisu art. 13 ust. 1.

7. Minister właściwy do spraw nauki określi, w drodze rozporządzenia, kryteria i tryb przyznawania oraz rozliczania przyznanych środków finansowych na cele określone w ust. 1, w tym:

- 1) sposób oceny wniosków dotyczących zadań przewidzianych do finansowania,
- 2) sposób oceny realizacji finansowanych zadań,
- 3) sposób rozliczania przyznanych środków finansowych, w tym umarzania lub odrażania spłaty i rozkładania na raty należności finansowych,
- 4) wzory wniosków o finansowanie zadań z zakresu działalności upowszechniającej naukę, raportów z realizacji zadań i innych niezbędnych dokumentów

– mając na uwadze znaczenie zadań przewidzianych do finansowania dla realizacji celów polityki naukowej, naukowo-technicznej i innowacyjnej państwa, potrzebę i znaczenie upowszechniania informacji o roli nauki w rozwoju gospodarczym i społecznym kraju, a także prawidłowość wykorzystania wcześniej przyznanych środków finansowych na naukę.

8. Minister właściwy do spraw nauki określi, w drodze rozporządzenia, warunki i tryb przyznawania pomocy publicznej na cele określone w ust. 1, w tym:

- 1) przeznaczenie pomocy,
- 2) rodzaje kosztów kwalifikujących się do objęcia pomocą,
- 3) sposób kumulowania pomocy,
- 4) maksymalne wielkości pomocy

– z uwzględnieniem wymagań dotyczących dopuszczalnej intensywności pomocy publicznej określonych w przepisach prawa wspólnotowego.

Art. 26. 1. Finansowanie programów lub przedsięwzięć ustanawianych przez Ministra obejmuje działania dotyczące realizacji określonych przez Ministra zadań wynikających z polityki naukowej i naukowo-technicznej państwa.

2. Minister właściwy do spraw nauki określa, w drodze rozporządzenia, programy i przedsięwzięcia, o których mowa w ust. 1, w tym:

- 1) sposób oceny wniosków dotyczących zadań przewidzianych do finansowania,
- 2) sposób oceny realizacji zadań,

- 3) sposób rozliczania przyznanych środków finansowych na naukę, w tym umarzania lub odraczania spłaty i rozkładania na raty należności finansowych,
- 4) warunki udzielania pomocy, z uwzględnieniem warunków dopuszczalności pomocy publicznej określonych w prawie wspólnotowym – jeżeli program lub przedsięwzięcie przewiduje udzielanie pomocy publicznej

– mając na uwadze znaczenie zadań przewidzianych do finansowania dla realizacji celów polityki naukowej, naukowo-technicznej i innowacyjnej państwa, potrzebę zwiększenia roli nauki w rozwoju gospodarczym i społecznym kraju, ocenę dotychczasowej działalności jednostki naukowej lub innego uprawnionego podmiotu, a także prawidłowość wykorzystania wcześniej przyznanych środków finansowych na naukę.

Art. 27. 1. Minister może przyznać środki finansowe na organizowanie i finansowanie ustanowionego programu lub przedsięwzięcia podmiotowi działającemu na rzecz nauki, który jest wybierany w drodze konkursu.

2. Ogłoszenie o konkursie zamieszcza się w co najmniej jednym tygodniku i trzech dziennikach o zasięgu ogólnopolskim, na stronie podmiotowej urzędu obsługującego Ministra w Biuletynie Informacji Publicznej oraz udostępnia się w siedzibie Ministra.

3. W ogłoszeniu o konkursie Minister określa:

- 1) termin składania wniosków, który nie może być krótszy niż miesiąc od dnia opublikowania ogłoszenia o konkursie,
- 1) tryb przeprowadzenia konkursu,
- 2) wymagania jakie muszą spełniać podmioty działające na rzecz nauki przystępujące do konkursu,
- 3) sposób oceny wniosków o przyznanie środków finansowych

– mając na uwadze sprawną realizację i zakres zadań ustanowionego programu.

4. Środki finansowe przeznaczone na organizowanie i finansowanie ustanowionego przez Ministra programu lub przedsięwzięcia są przekazywane podmiotowi działającemu na rzecz rozwoju nauki na podstawie umowy.

Art. 28. 1. Minister przyznaje corocznie, na podstawie złożonych wniosków, nie więcej niż 3 nagrody za wybitne osiągnięcia naukowe lub naukowo-techniczne. Wysokość nagrody nie może przekroczyć piętnastokrotnej minimalnej miesięcznej stawki

wynagrodzenia zasadniczego przewidzianego dla stanowiska profesora zwyczajnego zatrudnionego w uczelni publicznej.

2. Minister przyznaje corocznie, na podstawie złożonych wniosków, stypendia naukowe dla wybitnych młodych naukowców zatrudnionych w jednostkach naukowych. Stypendia przyznaje się na okres nie dłuższy niż 3 lata, w wysokości miesięcznej nieprzekraczającej minimalnej miesięcznej stawki wynagrodzenia zasadniczego przewidzianego dla stanowiska profesora zwyczajnego zatrudnionego w uczelni publicznej.

3. Kandydatów do nagrody za wybitne osiągnięcia naukowe lub naukowo-techniczne mogą zgłaszać:

- 1) rady naukowe, rady wydziałów lub organy reprezentujące inne jednostki naukowe;
- 2) organizacje pozarządowe, których celem statutowym jest działalność na rzecz nauki;
- 3) Prezes Polskiej Akademii Nauk oraz komitety Polskiej Akademii Nauk.

4. Kandydatów do stypendiów naukowych dla wybitnych młodych naukowców mogą zgłaszać rady naukowe, rady wydziałów lub organy reprezentujące inne jednostki naukowe, zatrudniające te osoby.

5. Minister właściwy do spraw nauki określi, w drodze rozporządzenia, kryteria i tryb przyznawania nagród za wybitne osiągnięcia naukowe lub naukowo-techniczne oraz stypendiów naukowych dla wybitnych młodych naukowców, w tym:

1) kryteria i sposób:

- a) oceny wniosków o przyznanie nagrody,
- b) oceny wniosków o przyznanie stypendium naukowego,
- c) rozliczania środków finansowych przyznanych na stypendia naukowe, w tym umarzania lub odraczania spłaty i rozkładania na raty należności finansowych,

2) wzory wniosków o przyznanie nagrody i o przyznanie stypendium naukowego

– mając na uwadze wyróżniający poziom badań i osiągnięć w skali krajowej i międzynarodowej.

Art. 29. 1. Finansowanie działalności Komitetu Ewaluacji Jednostek Naukowych, zespołów, recenzentów i ekspertów oraz działalności kontrolnej obejmuje koszty:

- 1) działalności Komitetu Ewaluacji Jednostek Naukowych, o którym mowa w art. 36 ust. 1, w tym prowadzonych przez niego prac opiniodawczych i doradczych;
- 2) działalności zespołów powoływanych na podstawie art. 43 ust. 1 i art. 50 ust. 1 – 4;
- 3) sporządzania recenzji, ekspertyz, ocen i opinii dotyczących przyznawania i rozliczania środków finansowych, o których mowa w art. 5 pkt 4 – 10 i 12;
- 4) przeprowadzania kontroli merytorycznej i finansowej dotyczącej realizacji zadań, o których mowa w art. 5.

2. Ze sporządzenia recenzji, opinii lub ekspertyz wyłączona jest osoba, która jest stroną w sprawie albo pozostaje ze stroną w związku małżeńskim, pokrewieństwie lub w powinowactwie do drugiego stopnia albo w takim stosunku prawnym, że wynik sprawy może mieć wpływ na jej prawa i obowiązki.

3. Minister, w szczególnych przypadkach dotyczących przyznania środków finansowych, może zasięgnąć opinii wyspecjalizowanych instytucji lub ekspertów, w tym instytucji i ekspertów zagranicznych.

4. Członkom Komitetu Ewaluacji Jednostek Naukowych, o którym mowa w art. 36 ust. 1, członkom zespołów powoływanych na podstawie art. 43 ust. 1 i art. 50 ust. 1 – 4 oraz recenzentom i ekspertom, w tym ekspertom przeprowadzającym kontrole merytoryczne i finansowe dotyczące realizacji zadań, o których mowa w art. 5, przysługuje wynagrodzenie.

5. Minister właściwy do spraw nauki określi, w drodze rozporządzenia, wysokość wynagrodzenia przysługującego osobom, o których mowa w ust. 3 i 4, uwzględniając w szczególności kwalifikacje poszczególnych osób, pełnione funkcje, zakres realizowanych zadań oraz udział w posiedzeniach, z tym że wysokość wynagrodzenia nie może przekraczać minimalnej miesięcznej stawki wynagrodzenia zasadniczego przewidzianego dla stanowiska profesora zwyczajnego zatrudnionego w uczelni publicznej.

6. Zamiejscowym osobom, o których mowa w ust. 4, przysługują diety oraz zwrot kosztów podróży i zakwaterowania na warunkach określonych w przepisach wydanych na podstawie art. 77⁵ § 2 Kodeksu pracy.

Art. 30. 1 1. Finansowanie Polskiej Akademii Nauk obejmuje koszty:

- 1) działalności organów i struktury korporacyjnej Akademii, w tym diety oraz zwrot kosztów podróży oraz zakwaterowania na warunkach określonych w przepisach wydanych na podstawie Kodeksu pracy, przysługujące osobom działającym w organach oraz strukturze korporacyjnej Akademii;
- 2) finansowanie współpracy naukowej z zagranicą realizowanej w ramach umów i porozumień podpisanych przez Akademię, w tym składki do organizacji międzynarodowych;
- 3) działalności Kancelarii Akademii, pomocniczych jednostek naukowych i innych jednostek organizacyjnych działających w strukturze Akademii;
- 4) działalności instytutów międzynarodowych w części obejmującej bieżącą eksploatację budynków stanowiących siedzibę tych instytutów oraz koszty utrzymania, administracji i obsługi technicznej, jeżeli umowy międzynarodowe albo porozumienia z zagranicznymi instytucjami lub organizacjami naukowymi nie stanowią inaczej;
- 5) zadań w zakresie kształcenia na studiach doktoranckich, studiach podyplomowych oraz w innych formach;
- 6) przekształcania lub restrukturyzacji pomocniczych jednostek naukowych oraz innych jednostek organizacyjnych działających w strukturze Akademii;
- 7) inwestycji realizowanych przez Kancelarię Akademii, pomocnicze jednostki naukowe i inne jednostki organizacyjne działające w strukturze Akademii.

2. Środki, o których mowa w ust. 1 pkt 1- 4, są przekazywane w formie dotacji podmiotowej, a środki, o których mowa w ust. 1 pkt 5 -7 w formie dotacji celowej, na wniosek Prezesa Polskiej Akademii Nauk

Art. 31. 1. Minister w dzienniku urzędowym ogłasza komunikaty o przyznanych dotacjach ze środków finansowych na naukę.

2. Minister wydaje biuletyn, w którym zamieszcza informacje ważne dla nauki oraz informacje o działalności Ministra i Komitetu Ewaluacji Jednostek Naukowych, o którym mowa w art. 36 ust. 1.

3. Minister zamieszcza w Biuletynie Informacji Publicznej komunikaty dotyczące środków finansowych na naukę przyznanych w formie dotacji lub na podstawie umowy, zawierające:

- 1) nazwy jednostek naukowych lub innych jednostek organizacyjnych otrzymujących środki finansowe na naukę;
- 2) tytuły zadań, programów i przedsięwzięć oraz imię i nazwisko kierownika zadania;
- 3) wysokość środków finansowych przyznanych przez Ministra.

Rozdział 3

Kontrola wydatkowania środków finansowych na naukę

Art. 32. 1. Minister sprawuje kontrolę merytoryczną i finansową nad prawidłowością wydatkowania środków finansowych na naukę przekazywanych jednostkom naukowym i innym uprawnionym podmiotom na podstawie przepisów ustawy, obejmującą realizację badań naukowych, prac rozwojowych lub innych zadań finansowanych ze środków finansowych na naukę.

2. Kontrola wydatkowania środków przyznanych na realizację zadań, o których mowa w art. 24, finansowanych ze środków funduszy strukturalnych lub z niepodlegających zwrotowi środków pomocy zagranicznej, odbywa się zgodnie z przepisami określającymi wdrażanie funduszy strukturalnych i zasadami dotyczącymi niepodlegających zwrotowi środków pomocy udzielonej przez państwa członkowskie Europejskiego Porozumienia o Wolnym Handlu (EFTA).

3. Minister sprawuje kontrolę wydatkowania przyznanych środków finansowych na naukę z punktu widzenia legalności, celowości, gospodarności i rzetelności.

4. Kontrola jest przeprowadzana na podstawie raportów, sprawozdań i innych dokumentów albo bezpośrednio w siedzibie jednostki naukowej lub innego podmiotu przez wyznaczony przez Ministra zespół kontrolujący.

5. Zespół kontrolujący przeprowadza kontrolę na podstawie pisemnego, imiennego upoważnienia, zawierającego wskazanie kontrolowanej jednostki naukowej lub innego podmiotu oraz przedmiotu, zakresu, terminu rozpoczęcia i zakończenia kontroli. Członkowie zespołu kontrolującego przed przystąpieniem do kontroli są obowiązani do okazania dokumentu tożsamości.

Art. 33. 1. Kontrolowana jednostka naukowa lub inny podmiot ma obowiązek udostępnić na żądanie zespołu kontrolującego wszelkie dokumenty i materiały niezbędne do przeprowadzenia kontroli.

2. Zespół kontrolujący ma prawo do:

- 1) wglądu do dokumentów związanych z przedmiotem kontroli, z zachowaniem przepisów o ochronie tajemnic ustawowo chronionych;
- 2) żądania od pracowników ustnych i pisemnych wyjaśnień;
- 3) zabezpieczania dowodów.

3. Minister na podstawie protokołu kontroli, sporządza wystąpienie pokontrolne, które przekazuje kierownikowi kontrolowanej jednostki naukowej lub innego podmiotu.

4. Kierownik kontrolowanej jednostki naukowej lub innego podmiotu, w terminie 14 dni od dnia otrzymania wystąpienia pokontrolnego może zgłosić na piśmie zastrzeżenia do ustaleń i wniosków zawartych w wystąpieniu pokontrolnym.

Art. 34. 1. Minister w terminie 14 dni od dnia otrzymania zastrzeżeń, o których mowa w art. 33 ust. 4, sporządza ostateczne wystąpienie pokontrolne, jeżeli uzna zasadność całości lub części zastrzeżeń, a w przypadku nieuwzględnienia zastrzeżeń w całości, przekazuje osobie zgłaszającej zastrzeżenia swoje stanowisko wraz z uzasadnieniem.

2. Kierownik kontrolowanej jednostki naukowej lub innego podmiotu jest obowiązany w terminie wskazanym w wystąpieniu pokontrolnym, wykonać wnioski i zalecenia pokontrolne.

3. Kierownik kontrolowanej jednostki naukowej lub innego podmiotu jest obowiązany poinformować na piśmie Ministra o sposobie wykonania wniosków i zaleceń pokontrolnych w terminie 14 dni od dnia zakończenia ich realizacji.

3. Minister właściwy do spraw nauki określi, w drodze rozporządzenia:

- 1) sposób przeprowadzania merytorycznej i finansowej kontroli:
 - a) realizacji badań naukowych, prac rozwojowych i innych zadań finansowanych ze środków finansowych na naukę,
 - b) wydatkowania środków finansowych na naukę zgodnie z przepisami o finansach publicznych,
- 2) tryb wyznaczania zespołów kontrolujących,
- 3) sposób dokumentowania kontroli oraz formułowania zaleceń i wniosków pokontrolnych

- mając na uwadze skuteczność i sprawność przeprowadzania kontroli.

Art. 35. 1. Obowiązkowemu zewnętrznemu audytowi finansowemu, przeprowadzanemu nie rzadziej niż co 4 lata, podlegają:

- 1) jednostki naukowe, które otrzymują środki finansowe na działalność statutową,
- 2) projekty, w których całkowita wartość dofinansowania przekracza 2 mln zł,
- 3) Centrum Nauki oraz Centrum Rozwoju.

2. Minister właściwy do spraw nauki określi, w drodze rozporządzenia, sposób i tryb przeprowadzania zewnętrznego audytu finansowego, w tym:

- 1) sposób dokumentowania wyników zewnętrznego audytu finansowego;
- 2) sposób współpracy z jednostką naukową, w której jest przeprowadzany zewnętrzny audyt finansowy;
- 3) obszary działalności kontrolowanych podmiotów podlegające zewnętrznemu audytowi finansowemu

– z uwzględnieniem powszechnie uznawanych standardów.

Rozdział 4

Komitet Ewaluacji Jednostek Naukowych i zespoły Ministra

Art. 36. 1. Komitet Ewaluacji Jednostek Naukowych, zwany dalej „Komitetem”, powołuje Minister.

2. W skład Komitetu wchodzi 30 członków, w tym 20 zgłoszonych przez jednostki naukowe posiadające kategorię A i B, oraz 10 zgłoszonych przez środowiska gospodarcze o uznanym dorobku w zakresie innowacyjności.

3. Członków Komitetu, powołuje Minister spośród kandydatów zgłoszonych przez środowisko naukowe, w tym 14 zgłoszonych przez jednostki naukowe kategorii A i 6 zgłoszonych przez jednostki naukowe kategorii B, oraz przez środowiska gospodarcze. Kandydatem środowiska naukowego może być osoba posiadająca co najmniej stopień naukowy doktora.

4. Członków Komitetu zgłoszonych przez środowiska gospodarcze powołuje Minister po zasięgnięciu opinii właściwych ministrów nadzorujących jednostki naukowe.

5. Kadencja członka Komitetu trwa 4 lata, przy czym co 2 lata następuje wymiana 15 członków Komitetu.

6. Ta sama osoba może pełnić funkcję członka Komitetu nie dłużej niż przez 2 kolejne kadencje.

7. Minister właściwy do spraw nauki określi, w drodze rozporządzenia, sposób i tryb wyłaniania kandydatów do Komitetu, kierując się zasadami zapewnienia zrównoważonej reprezentacji różnych grup dziedzin naukowych i różnych rodzajów jednostek naukowych, a także różnych dziedzin życia społeczno-gospodarczego.

Art. 37. 1. Członkiem Komitetu może być osoba, która:

- 1) korzysta z pełni praw publicznych;
- 2) cieszy się nieposzlakowaną opinią i przestrzega zasad etyki naukowej;
- 3) nie była skazana prawomocnym wyrokiem za umyślnie popełnione przestępstwo lub przestępstwo skarbowe.

2. Członkostwa w Komitecie nie można łączyć z członkostwem w organach:

- 1) Centrum Nauki;
- 2) Centrum Rozwoju.

3. Członkiem Komitetu nie może być również osoba pełniąca funkcję:

- 1) rektora, prorektora lub kierownika podstawowej jednostki organizacyjnej uczelni;
- 2) dyrektora instytutu naukowego Polskiej Akademii Nauk lub instytutu badawczego;
- 3) prezesa lub wiceprezesa Polskiej Akademii Nauk lub Polskiej Akademii Umiejętności;
- 4) przewodniczącego lub wiceprzewodniczącego Rady Głównej Szkolnictwa Wyższego lub Rady Głównej Instytutów Badawczych;
- 5) członka Państwowej Komisji Akredytacyjnej.

Art. 38. 1. Mandat członka Komitetu wygasa w przypadku:

- 1) śmierci;

- 2) złożenia rezygnacji;
- 3) zaprzestania spełniania choćby jednego z wymagań określonych w art. 37 ust. 1;
- 4) nieuczestniczenia w pracach Komitetu przez okres dłuższy niż 6 miesięcy;
- 5) objęcia funkcji, o których mowa w art. 37 ust. 3.

2. W przypadku wygaśnięcia mandatu członka Komitetu przed upływem kadencji, w jego miejsce powoływana jest na okres do końca kadencji nowa osoba, w trybie określonym w art. 36. Niepełnej kadencji nie wlicza się do okresu, o którym mowa w art. 36 ust. 5.

Art. 39. 1. Organami Komitetu są:

- 1) Przewodniczący;
- 2) Komisja do spraw grupy nauk humanistycznych i społecznych;
- 3) Komisja do spraw grupy nauk ścisłych i inżynierskich;
- 4) Komisja do spraw grupy nauk o życiu.

2. W skład każdej Komisji wchodzi 10 członków Komitetu, reprezentujących różne rodzaje jednostek naukowych i grupy nauk.

Art. 40. 1. Przewodniczącego Komitetu powołuje i odwołuje Minister, spośród członków Komitetu.

2. Przewodniczący Komitetu zwołuje posiedzenia plenarne Komitetu, przewodniczy jego obradom, reprezentuje Komitet na zewnątrz oraz podpisuje uchwały Komitetu i komisji, o których mowa w art. 39 ust. 1 pkt 2 - 4.

3. Przewodniczący Komitetu zapewnia sprawne funkcjonowanie Komitetu i terminowe wykonywanie zadań.

4. Przewodniczących komisji, o których mowa w art. 39 ust. 1 pkt 2 - 4, wybierają ich członkowie spośród swego grona.

Art. 41. 1. Do zadań Komitetu należy:

- 1) przeprowadzanie, nie rzadziej niż co 4 lata, kompleksowej oceny jakości działalności naukowej lub badawczo-rozwojowej jednostek naukowych;

- 2) przedstawianie Ministrowi wniosków w sprawie przyznania poszczególnym jednostkom naukowym kategorii;
- 3) wskazanie Ministrowi wiodących jednostek naukowych pod względem jakości działalności naukowej lub badawczo-rozwojowej, które w wyniku oceny, o której mowa w pkt 1, znacznie wyróżniają się poziomem prowadzonych badań naukowych lub prac rozwojowych, w celu uwzględnienia przy określaniu wysokości środków finansowych na utrzymanie potencjału badawczego w kolejnych latach budżetowych;
- 4) opracowanie projektu szczegółowych parametrów i kryteriów oceny jednostek naukowych, oraz trybu przeprowadzania ponownej oceny jednostek, które otrzymały kategorię C;
- 5) opracowanie planu działania zespołów do spraw ewaluacji jednostek naukowych, zwanych dalej „zespołami ewaluacji”, przeprowadzających ocenę działalności różnych rodzajów jednostek naukowych;
- 6) ustalenie liczby i składu zespołów ewaluacji;
- 7) analiza raportów zespołów ewaluacji;
- 8) prowadzenie i publikowanie wykazu jednostek naukowych lub innych jednostek organizacyjnych oraz przyznanych im kategorii w Biuletynie Informacji Publicznej na stronie podmiotowej Ministra;
- 9) sporządzanie opinii i ocen w sprawach określonych przez Ministra lub z inicjatywy własnej.

2. Zadania określone w ust. 1 pkt 3, 4 i 9, Komitet realizuje na posiedzeniach plenarnych. Pozostałe zadania realizują właściwe komisje Komitetu.

Art. 42. 1. Kompleksowa ocena jakości działalności naukowej lub badawczo-rozwojowej jednostek naukowych, o której mowa w art. 41 ust. 1 pkt 1, jest przeprowadzana na podstawie wyników oceny poziomu naukowego prowadzonych badań naukowych lub prac rozwojowych oraz ich efektów w odniesieniu do standardów międzynarodowych, a także ocena znaczenia działalności jednostki naukowej dla rozwoju nauki w skali międzynarodowej oraz wzrostu innowacyjności w skali kraju.

2. W wyniku kompleksowej oceny jakości działalności naukowej lub badawczo-rozwojowej jednostkom naukowym jest przyznawana kategoria:

- 1) A – poziom wiodący w skali kraju;
- 2) B – poziom akceptowalny z rekomendacją wzmocnienia działalności naukowej, badawczo-rozwojowej lub stymulującej innowacyjność gospodarki;
- 3) C – poziom niezadowalający.

3. Parametry i kryteria oceny jednostek naukowych zależą od ich wielkości, rodzaju i profilu naukowego i są dostosowane do specyfiki każdej z trzech grup dziedzin nauki, odrębne dla instytutów naukowych Polskiej Akademii Nauk, podstawowych jednostek organizacyjnych uczelni, instytutów badawczych i jednostek naukowych, o których mowa w art. 2 pkt 8 lit. f.

4. Podstawowymi kryteriami kompleksowej oceny jakości działalności naukowej lub badawczo-rozwojowej jednostek naukowych jest ocena poziomu naukowego prowadzonych badań naukowych lub prac rozwojowych oraz efektów działalności naukowej w odniesieniu do standardów międzynarodowych, w tym zwłaszcza publikacje autorstwa pracowników jednostki naukowej w renomowanych wydawnictwach oraz monografie naukowe, opracowane nowe technologie, materiały, wyroby systemy i usługi, wdrożenia, patenty, licencje i prawa ochronne na wzory użytkowe, a także ocena znaczenia działalności jednostki naukowej dla rozwoju nauki w skali międzynarodowej oraz wzrostu innowacyjności w skali kraju.

Art. 43. 1. Przewodniczący Komitetu, na wniosek właściwej komisji, powołuje zespoły ewaluacji, w skład których wchodzi eksperci właściwi dla różnych rodzajów jednostek naukowych i dziedzin nauki.

2. Do zadań zespołów ewaluacji należy przeprowadzanie kompleksowej oceny jakości działalności naukowej i badawczo-rozwojowej jednostek naukowych, o której mowa w art. 41 ust. 1 pkt 1.

Art. 44. 1. Przewodniczący Komitetu przedstawia Ministrowi projekt szczegółowych parametrów i kryteriów oceny jednostek naukowych.

2. Minister właściwy do spraw nauki określi, w drodze rozporządzenia, kryteria i tryb przyznawania kategorii naukowej jednostkom naukowym, w tym:

- 1) szczegółowe parametry i kryteria oceny jednostek naukowych,
- 2) sposób przeprowadzenia kompleksowej oceny jakości działalności naukowej lub badawczo-rozwojowej jednostek naukowych,

3) sposób dokumentowania wyników oceny

- mając na uwadze specyfikę każdej z trzech grup dziedzin nauki, z uwzględnieniem wielkości, rodzaju i profilu naukowego jednostek naukowych, odrębnych dla instytutów naukowych Polskiej Akademii Nauk, podstawowych jednostek organizacyjnych uczelni, instytutów badawczych i jednostek naukowych, o których mowa w art. 2 pkt 8 lit. f oraz trybu przeprowadzania ponownej oceny jednostek, które otrzymały kategorię C.

Art. 45. Przewodniczący Komitetu występuje do Ministra z wnioskami o przyznanie jednostkom naukowym kategorii naukowej, w terminie 14 dni od dnia podjęcia przez Komisję uchwały w tej sprawie.

Art. 46. Komisja podejmuje uchwały w sprawach, o których mowa w art. 41 ust. 1 pkt 2, po zasięgnięciu opinii zespołów ewaluacji.

Art. 47. 1. Minister przyznaje kategorię naukową jednostkom naukowym w drodze decyzji administracyjnej.

2. Strona niezadowolona z decyzji w sprawie przyznanej kategorii naukowej, może zwrócić się z wnioskiem do Ministra o ponowne rozpatrzenie sprawy, w terminie 30 dni od dnia doręczenia decyzji.

3. Wniosek, o którym mowa w ust. 2, jest opiniowany na posiedzeniu plenarnym Komitetu w terminie nie dłuższym niż 2 miesiące od dnia otrzymania wniosku.

Art. 48. 1. Członkowie Komitetu składają Przewodniczącemu Komitetu, w terminie miesiąca od dnia powołania:

- 1) oświadczenie, w którym zobowiązują się działać bezstronnie w interesie publicznym;
- 2) oświadczenie, że nie będą wykorzystywać i udostępniać osobom trzecim informacji uzyskanych w trakcie realizacji zadań.

2. Członkowie Komitetu nie mogą uczestniczyć w postępowaniu dotyczącym zatrudniających ich jednostek naukowych lub jednostek, z którymi łączą ich sprawy zawodowe lub w których zatrudniona jest osoba pozostająca z nimi w związku małżeńskim, pokrewieństwie lub w powinowactwie do drugiego stopnia albo w takim stosunku prawnym, że wynik sprawy może mieć wpływ na jej prawa i obowiązki.

3. Minister może odwołać członka Komitetu przed upływem kadencji w przypadku niewnoszenia przez niego należytego wkładu w prace Komitetu lub niezłożenia oświadczeń, o których mowa w ust. 1.

Art. 49. Minister właściwy do spraw nauki określi, w drodze zarządzenia, regulamin działania Komitetu określając w szczególności tryb działania Komitetu i wyboru komisji oraz przewodniczących komisji, a także sposób organizowania posiedzeń oraz przygotowywania dokumentów i opinii.

Art. 50. 1. Minister, stosownie do potrzeb, powołuje na czas określony zespoły specjalistyczne lub interdyscyplinarne, w skład których wchodzi właściwi eksperci w celu oceny wniosków o przyznanie środków finansowych na naukę.

2. Minister, stosownie do potrzeb, powołuje na czas określony zespoły zadaniowe uczestniczące w procesie oceny wniosków współfinansowanych z funduszy strukturalnych i niepodlegających zwrotowi środków z pomocy udzielonej przez państwa członkowskie Europejskiego Porozumienia o Wolnym Handlu (EFTA).

3. Minister powołuje zespół odwoławczy do spraw opiniowania wniosków o ponowne rozpatrzenie spraw dotyczących przyznania lub odmowy przyznania środków finansowych na naukę.

4. Minister powołuje zespół do spraw badań dotyczących obronności i bezpieczeństwa państwa, w skład którego wchodzi osoby wskazane przez Ministra Obrony Narodowej, uprawnione do dostępu do informacji niejawnych.

5. Minister właściwy do spraw nauki określi, w drodze zarządzenia, zadania, skład i tryb pracy zespołów, o których mowa w ust. 1- 4, mając na uwadze rodzaj i zakres spraw objętych zadaniami tych zespołów.

Art. 51. Informacje o działalności Komitetu są zamieszczane w Biuletynie Informacji Publicznej na stronie podmiotowej Ministra.

Art. 52. Obsługę Komitetu, jego organów i zespołów, o których mowa w art. 43 ust. 1 i art. 50 ust. 1 - 4, zapewnia urząd obsługujący Ministra.

Rozdział 5

Zmiany w przepisach obowiązujących, przepisy przejściowe i końcowe

Art. 53. W ustawie z dnia 30 maja 2008 r. o niektórych formach wspierania działalności innowacyjnej (Dz. U. Nr 116, poz. 730) w art. 2 w ust. 1 pkt 1, 5 i 10 otrzymują brzmienie:

„1) badania - badania naukowe w rozumieniu art. 2 pkt 2 ustawy z dnia o zasadach finansowania nauki (Dz. U. Nr poz.);

5) jednostka naukowa - jednostkę naukową w rozumieniu art. 2 pkt 8 lit. a - f ustawy z dnia o zasadach finansowania nauki;

10) prace rozwojowe - prace rozwojowe w rozumieniu art. 2 pkt 3 ustawy z dnia o zasadach finansowania nauki.”.

Art. 54. Przepisy wykonawcze wydane na podstawie art. 9a ust. 5 i 6, art. 10 ust. 5 i 6, art. 11 ust. 7, art. 12 ust. 5, art. 13 ust. 2 i 3, art. 14 ust. 5 i 6, art. 14a ust. 2, art. 15 ust. 5 i 6, art. 16 ust. 3, art. 20 ust. 1 i art. 20a ust. 3 ustawy z dnia 8 października 2004 r. o zasadach finansowania nauki (Dz. U. z 2008 r. Nr 169, poz. 1049), zachowują moc do dnia wejścia w życie przepisów wykonawczych wydanych na podstawie art. 19 ust. 5 i 6, art. 20 ust. 6 i 7, art. 22 ust. 5 i 6, art. 23 ust. 2 i 3, art. 25 ust. 6 i 7, art. 26 ust. 2, art. 28 ust. 5, art. 29 ust. 5, art. 34 ust. 3 i art. 35 ust. 2 niniejszej ustawy, nie dłużej jednak niż przez okres 12 miesięcy od dnia jej wejścia w życie.

Art. 55. W terminie 12 miesięcy od dnia wejścia w życie niniejszej ustawy Krajowy Program Badań Naukowych i Prac Rozwojowych, ustanowiony na podstawie ustawy z dnia 8 października 2004 r. o zasadach finansowania nauki, zostanie przez Ministra poddany ewaluacji, w celu dostosowania do wymagań Krajowego Programu Badań określonych w niniejszej ustawie. Po dokonaniu ewaluacji Krajowy Program Badań zostanie przedłożony Radzie Ministrów zgodnie z art. 4 ust. 2.

Art. 56. 1. Do finansowania i rozliczania projektów, na które zostały przyznane środki finansowe przed dniem wejścia w życie niniejszej ustawy, stosuje się przepisy dotychczasowe.

2. Zadania Rady Nauki działającej na podstawie ustawy z dnia 8 października 2004 r. o zasadach finansowania nauki w zakresie finansowania i rozliczania projektów przejmuje powołany przez Ministra zespół, o którym mowa w art. 50 ust. 1.

Art. 57. 1. Przy rozpatrywaniu i kwalifikowaniu wniosków dotyczących przyznania środków finansowych z budżetu nauki nierozpatrzonej przed dniem wejścia w życie niniejszej ustawy, stosuje się przepisy dotychczasowe.

2. Zadania Rady Nauki, o której mowa w art. 56 ust. 2, w zakresie rozpatrywania i kwalifikowania wniosków przejmuje powołany przez Ministra zespół, o którym mowa w art. 50 ust. 1. W przypadkach, w których wnioski poddane zostały ocenie na zasadach dotychczasowych, oceny nie powtarza się.

Art. 58. Do czasu przekazania zadań, o których mowa w art. 5 pkt 2, do realizacji Centrum Rozwoju, zadania te realizuje i finansuje Minister, nie dłużej jednak niż przez okres 6 miesięcy od dnia wejścia w życie niniejszej ustawy.

Art. 59. Przepisu art. 6 ust. 4 nie stosuje się w roku budżetowym, w którym zostanie utworzone Centrum Nauki.

Art. 60. 1. W terminie miesiąca od dnia wejścia w życie niniejszej ustawy jednostki naukowe posiadające kategorię 1 i 2, otrzymaną na podstawie oceny parametrycznej przeprowadzonej zgodnie z ustawą z dnia 8 października 2004 r. o zasadach finansowania nauki oraz środowiska gospodarcze o uznanym dorobku w zakresie innowacyjności, zgłoszą kandydatów do pierwszego składu Komitetu.

2. W terminie 2 miesięcy od dnia wejścia w życie niniejszej ustawy Minister powoła na okres 2 lat 10 członków Komitetu spośród kandydatów zgłoszonych przez środowisko naukowe i 5 członków spośród kandydatów zgłoszonych przez środowiska gospodarcze. Pozostali członkowie Komitetu są powołani na okres 4 lat. Do powołania członków pierwszego składu Komitetu nie stosuje się art. 36 ust. 4.

Art. 61. Traci moc ustawa z dnia 8 października 2004 r. o zasadach finansowania nauki (Dz. U. z 2008 r. Nr 169, poz. 1049).

Art. 62. Ustawa wchodzi w życie po upływie 3 miesięcy od dnia ogłoszenia, z tym że art. 5 pkt 13, art. 9 pkt 7 i art. 30 wchodzi w życie z dniem 1 stycznia 2010 r.

UZASADNIENIE

Podstawową rolą badań jest przekształcenie Rzeczypospolitej Polskiej w konkurencyjną i dynamiczną, opartą na wiedzy gospodarkę, zdolną do zapewnienia trwałego wzrostu gospodarczego, stworzenia liczniejszych i lepszych miejsc pracy oraz zapewnienia większej spójności społecznej. Trójkąt wiedzy, który tworzą edukacja, badania oraz innowacje, jest niezbędny do osiągnięcia tego celu; będzie się do niego dążyć poprzez pełną mobilizację i wzmocnienie koniecznego potencjału badawczego i innowacyjnego.

Wśród wielu celów, dla których państwa wspierają badania naukowe i prace rozwojowe, za najważniejsze uznawane są dziś cele gospodarcze i społeczne. Rozwój społeczny i gospodarczy jest bowiem ściśle uzależniony od wprowadzania innowacji, zarówno o charakterze technologicznym jak i organizacyjnym oraz marketingowym.

Obecny system nauki w Polsce, który ukształtował się na początku lat 90., charakteryzuje się dużym rozdrobnieniem (organizacyjnym i tematycznym), podziałami sektorowymi (jednostki badawczo-rozwojowe, instytuty Polskiej Akademii Nauk i szkoły wyższe) oraz przewagą badań poznawczych nad badaniami przemysłowymi. System ten cechuje również archaiczny model zarządzania środkami finansowymi (Ministerstwo jest *de facto* jedną wielką agencją płatniczą).

Udział polskich prac w puli cytowań prac naukowych (ok. 0,5%), stosowaniu norm systemu zarządzania jakością oraz zgłaszaniu przez rezydentów wniosków patentowych (po 0,3%) jest bardzo niski. Jeszcze niższy jest udział polskich autorów w grupie najwyżej cytowanych publikacji (dwóch na cztery tysiące), oraz udział w światowej puli tzw. patentów triady – ok. 0,02% (w 2005 r.).

W obszarze badań poznawczych, w pierwszej edycji konkursów Europejskiej Rady Badań dla młodych naukowców, na ponad 200 wniosków z Polski, żaden nie otrzymał dofinansowania w przeciwieństwie do wniosków z Węgier, Czech czy Bułgarii. Dane te są szczególnie niepokojące, jeżeli weźmiemy pod uwagę przewidywany wzrost budżetów unijnych programów związanych z konkurencyjnością gospodarki kosztem funduszy strukturalnych w perspektywie finansowej 2014-20.

Wyzwania związane z członkostwem Polski w Unii Europejskiej (UE), w tym wykorzystaniem funduszy strukturalnych, oraz zmianą hierarchii celów w ramach poszczególnych funkcji nauki powodują konieczność przeprowadzenia szeregu zmian w systemie nauki. Umożliwi to również dużo bardziej efektywne wykorzystanie zwiększonych środków finansowych.

Struktura finansowania badań w Polsce (nastawiona na budżetowe finansowanie badań podstawowych) wymaga zmiany jakościowej tak, by zwiększony został udział sektora gospodarczego w finansowaniu badań stosowanych, prac rozwojowych i wdrożeniowych. W strukturze nakładów na B+R (badania i rozwój) w Polsce udział biznesu (czyli zarówno środki przedsiębiorstw, jak i środki własne instytucji publicznego sektora nauki) w GERD wynosi bowiem jedynie 33,1% (oznacza to 0.18% PKB) i jest jednym z najniższych wśród państw UE-27, dla której wskaźnik ten wynosi 54,1%. W rankingu 1000 europejskich firm inwestujących najwięcej w B+R, Polska reprezentowana była tylko przez 2 firmy – pozycja 521 i 534 (*2007 EU Industrial R&D Investment Scoreboard*).

Przeprowadzona niedawno ocena dorobku jednostek naukowych w ciągu minionych czterech lat wykazała, że dorobek ten obejmuje głównie publikacje oraz uzyskiwanie stopni i tytułów naukowych. Stanowi to odpowiednio 87% dorobku szkół wyższych, 90% placówek PAN i ok. 55% jednostek badawczo-rozwojowych. Tylko ok. 14% całkowitego dorobku naukowego wszystkich ocenianych jednostek naukowych dotyczy efektów bezpośrednio przydatnych dla praktyki gospodarczej.

Podział środków na B+R pomiędzy różne typy jednostek naukowych w Polsce wskazuje, iż jednostki badawczo-rozwojowe (JBR) mają 33,3% udział w GERD, uczelnie - 31%, przedsiębiorstwa - 19,9%, placówki PAN - 13,4%, natomiast inne - 2,4%.

Polska ma również najwyższy w Unii Europejskiej wskaźnik badań niezorientowanych na wskazany cel socjoekonomiczny co sprawia, że stopień rozproszenia badań jest jednym z najwyższych w Europie. Niski poziom finansowania badań stosowanych przez gospodarkę sprawia, że badania podstawowe są pozbawione impulsów płynących ze sfery praktyki – rynku i usług publicznych, co jest charakterystyczne dla krajów słabo rozwiniętych gospodarczo.

Obszar badań stosowanych stopniowo kurczy się na rzecz badań podstawowych (finansowanych niemal całkowicie przez rząd). Taka struktura izoluje badania podstawowe i pozbawia je impulsów płynących ze strony sfery praktyki - rynku i usług publicznych.

Środki publiczne na B+R w zdecydowanej większości wydatkowane są za pomocą dotacji podmiotowej - w 2005r. prawie 3/4 budżetu nauki przeznaczono na finansowanie statutowe i infrastrukturalne. Oznacza to, że tylko nieco więcej niż 1/4 środków budżetowych na naukę wydatkowano w sposób konkursowy.

W Polsce, inaczej niż w większości krajów rozwiniętych gospodarczo, zdecydowaną większość decyzji finansowych w zakresie rozdziału środków na naukę podejmuje minister właściwy do spraw nauki. Oznacza to centralizację uprawnień decyzyjnych. Zmianę tego stanu rzeczy stanowić będzie przekazanie uprawnień w tym zakresie Narodowemu Centrum Badań i Rozwoju oraz Narodowemu Centrum Nauki.

Obecną sytuację charakteryzuje brak współpracy na wielu płaszczyznach: między pionami nauki (uniwersytety, instytuty PAN, jednostki badawczo-rozwojowe), publicznym systemem nauki a biznesem, polskimi a zagranicznymi jednostkami badawczymi. Jest to jedna z przyczyn braku popytu na produkty zaawansowanych technologii. Dodatkowo, niski popyt na wyniki prac naukowych powodowany jest słabością proinnowacyjnych postaw wśród przedsiębiorców, niską zdolnością do akumulacji, trudnościami w dostępie do zewnętrznych źródeł finansowania (szczególnie dla innowacyjnych MSP), koncentracją na działalności bieżącej, wysokimi kosztami transakcyjnymi w gospodarce.

Aktualną sytuację charakteryzuje także trwanie zamkniętego, biurokratycznego systemu, w którym występują grupy interesów zainteresowane przede wszystkim wzrostem finansowania oraz utrzymaniem obecnych struktur, a nie reformującymi zmianami proceduralnymi i strukturalnymi. Rozdrobnienie jednostek naukowych przekłada się na mniejszą skalę ich działalności oraz utrudnia koncentrację kapitału naukowego w poszczególnych obszarach badawczych. Przeszły model awansu i kariery oraz niedostateczne wsparcie administracyjne ze strony jednostek badawczych w realizacji projektów skutecznie pogłębiają proces zewnętrznego i wewnętrznego „drenażu mózgow” w tym emigracji wielu najlepszych naukowców do zagranicznych ośrodków naukowych.

Dotychczasowa ustawa z dnia 8 października 2004 r. o zasadach finansowania nauki nie rozwiązała najistotniejszych problemów stojących przed polską nauką. Konieczne stało się zatem stworzenie nowej ustawy, dostosowanej do nowego systemu organizacji i finansowania nauki, będącej odpowiedzią na potrzeby innowacyjnej gospodarki i innych dziedzin życia społecznego.

Podstawowym celem nowej ustawy jest wprowadzenie rozwiązań pozwalających na:

- wprowadzenie przejrzystego systemu finansowania nauki,

- efektywniejsze wykorzystanie środków finansowych przeznaczanych w budżecie państwa na naukę oraz implementacja takich mechanizmów, aby z budżetu państwa były finansowane tylko badania naukowe najwyższej jakości, także według standardów międzynarodowych,
- koncentrację środków w jednostkach prowadzących działalność naukową lub badawczo-rozwojową na najwyższym poziomie (niezwykle ważne przy ograniczonych możliwościach finansowania z nauki budżetu),
- znaczący wzrost udziału w budżecie na naukę środków finansowych wydatkowanych w sposób konkursowy,
- wprowadzenie systemu kompleksowej oceny jakości działalności naukowej lub badawczo-rozwojowej jednostek naukowych.

Dzięki czytelnemu podziałowi zadań i kompetencji pomiędzy:

- Ministra,
- Narodowe Centrum Nauki,
- Narodowe Centrum Badań i Rozwoju

ustawa wprowadza przejrzysty system finansowania nauki.

W zakresie kompetencji Ministra pozostają przede wszystkim sprawy dotyczące:

- planu finansowego dotyczącego budżetu nauki, w tym poziomu finansowania Narodowego Centrum Nauki i Narodowego Centrum Badań i Rozwoju,
- finansowania działalności statutowej jednostek naukowych,
- finansowania inwestycji w zakresie dużej infrastruktury badawczej,
- finansowania inwestycji budowlanych,
- finansowania współpracy międzynarodowej w sferze nauki,
- ustanawianie i finansowanie specjalnych programów i przedsięwzięć na rzecz rozwoju nauki.

Kompetencje w zakresie finansowania badań naukowych i prac rozwojowych z właściwości ministra właściwego do spraw nauki zostały przesunięte do Narodowego Centrum Nauki i Narodowego Centrum Badań i Rozwoju.

Jednostki te będą mogły skuteczniej realizować politykę projakościową dzięki wprowadzonym nowym mechanizmom i procedurom.

Rozwiązania takie są zgodne z powszechną w krajach Unii Europejskiej tendencją do ograniczania kompetencji administracji rządowej na rzecz niezależnych instytucji w zakresie finansowania badań naukowych i prac rozwojowych..

Do kompetencji Narodowego Centrum Nauki będą należały sprawy związane z:

- finansowaniem badań podstawowych w celu podniesienia ich poziomu naukowego i rozwoju poszczególnych dyscyplin naukowych,
- podejmowanie działań na rzecz rozwoju kadry naukowej, ze szczególnym uwzględnieniem wspierania osób rozpoczynających karierę naukową.

Do zadań Narodowego Centrum Badań i Rozwoju będzie należeć głównie:

- stymulowanie innowacyjności gospodarki polskiej poprzez pobudzanie inwestowania przez przedsiębiorców w działalność badawczo-rozwojową, w szczególności przez współfinansowanie przedsięwzięć prowadzonych przez przedsiębiorcę lub inny podmiot posiadający zdolność do bezpośredniego zastosowania wyników projektu w praktyce,
- wspieranie pozyskiwania przez jednostki naukowe środków na działalność badawczo-rozwojową pochodzących ze źródeł innych niż budżet państwa,
- zarządzanie strategicznymi programami badań naukowych i prac rozwojowych w ramach Krajowego Programu Badań i finansowanie tych programów, w tym badań naukowych i prace rozwojowych na rzecz obronności i bezpieczeństwa państwa.

Zgodnie z przyjętym założeniem przewidującym znaczący wzrost udziału w budżecie na naukę środków finansowych wydatkowanych w sposób konkursowy, na zadania realizowane przez Narodowe Centrum Nauki i Narodowe Centrum Badań i Rozwoju będą przeznaczane środki finansowe w wysokości po co najmniej 10% środków ustalonych w budżecie na naukę. Wysokość tych środków będzie systematycznie wzrastać.

Przyjęto założenie, że do roku 2015, 50% środków finansowych na naukę będzie przekazywane na rzecz zadań realizowanych przez Narodowe Centrum Nauki i Narodowe Centrum Badań i Rozwoju, czyli na realizację konkretnych projektów obejmujących badania naukowe lub prace rozwojowe, kwalifikowane do finansowania w trybie konkursowym.

Ponadto wprowadzono przepis mówiący o tym, że Minister zwiększy wysokość środków finansowych przeznaczonych na zadania realizowane przez Centrum Rozwoju wraz ze wzrostem finansowego udziału podmiotów gospodarczych w realizację tych zadań. Zapis ma charakter deklaracyjny ale jest ważny z punktu widzenia polityki naukowej ministra. Będzie także stanowił element oceny działalności NCBiR z punktu widzenia wpływu na rozwój współpracy z sektorem gospodarczym. Współudział sektora gospodarczego w finansowaniu będzie stanowił fakt pozwalający na zwiększanie środków finansowych dla NCBiR.

W związku z tym, że zadania związane z badaniami naukowymi lub pracami rozwojowymi na rzecz obronności i bezpieczeństwa państwa mogą wymagać objęcia ich klauzulą niejawności dlatego będzie potrzebny czas dla wprowadzenia niezbędnych zmian organizacyjno-technicznych w Centrum Rozwoju dla zapewnienia w szczególności przygotowania odpowiednio zabezpieczonych pomieszczeń oraz zatrudnienia osób posiadających uprawnienia do dostępu do informacji niejawnych. Z tego względu zadania te nie będą mogły być przekazane do NCBiR w momencie wejścia w życie ustawy. Do czasu przygotowania Centrum do realizacji powyższych zadań, będą one prowadzone i finansowane przez Ministra. Między innymi z tego względu zostanie powołany przez Ministra zespół do spraw badań dotyczących obronności i bezpieczeństwa państwa.

Do zmienionych zadań ministra została dostosowana nowa struktura organów działających przy Ministrze. Organem opiniotwórczo-doradczym Ministra będzie Komitet Ewaluacji Jednostek Naukowych. Członków Komitetu będzie powoływał Minister spośród kandydatów zgłoszonych przez środowisko naukowe i gospodarcze. Kandydatem środowiska naukowego będzie mogła być osoba posiadająca co najmniej stopień naukowy doktora. W skład Komitetu będzie wchodzić 30 członków, w tym:

- 14 zgłoszonych przez jednostki naukowe posiadające kategorię A,
- 6 zgłoszonych przez jednostki naukowe posiadające kategorię B ,
- 10 zgłoszonych przez środowiska gospodarcze o uznanym dorobku w zakresie innowacyjności.

Członków Komitetu zgłoszonych przez środowiska gospodarcze Minister będzie powoływał po zasięgnięciu opinii właściwych ministrów nadzorujących jednostki naukowe. Takie rozwiązania pozwolą na zwiększenie udziału w organach doradczych osób młodszych, w tym posiadających doświadczenie w problematyce związanej z wdrażaniem do praktyki gospodarczej wyników działalności badawczo-rozwojowej.

Wprowadzono zasadę rotacji składu Komitetu, co dwa lata będzie następowała zmiana połowy członków Komitetu oraz przepisy zapewniające rzetelność i bezstronność osób wykonujących opinie, ekspertyzy i recenzje. Naruszenie którejkolwiek z powyższych zasad będzie stanowić przesłankę do odwołania danej osoby przed upływem kadencji.

Ponadto Minister będzie mógł odwołać członka Komitetu nie wnoszącego należytego wkładu w jego prace.

W sytuacjach szczególnie trudnych, Minister będzie mógł powołać ekspertów indywidualnych jak i instytucjonalnych, w tym międzynarodowych, w celu sporządzenia merytorycznej ekspertyzy.

Do zadań Komitetu Ewaluacji Jednostek Naukowych będą należeć wszystkie sprawy związane z kompleksową oceną jakości działalności naukowej lub badawczo-rozwojowej. Ocena ta dokonywana będzie, nie rzadziej niż co 4 lata, w drodze oceny działalności jednostek naukowych, przeprowadzanych przez złożone z ekspertów zespoły do spraw ewaluacji jednostek naukowych.

W wyniku oceny przeprowadzonej przez Komitet, jednostki naukowe będą klasyfikowane do jednej z trzech kategorii:

- A – poziom wiodący w skali kraju,
- B – poziom akceptowalny z rekomendacją wzmocnienia działalności naukowej, badawczo-rozwojowej lub stymulującej innowacyjność gospodarki,
- C – poziom niezadowolający.

Szczegółowe parametry i kryteria oceny jednostek naukowych będą zróżnicowane i dostosowane do specyfiki każdej z trzech grup dziedzin nauki oraz do rodzaju jednostek naukowych. Kryteria te będą odrębne dla instytutów naukowych Polskiej Akademii Nauk, podstawowych jednostek organizacyjnych uczelni oraz instytutów badawczych. Przyjęte rozwiązania pozwolą na bardzo rzetelną ocenę działalności poszczególnych jednostek naukowych.

Na podstawie opinii Komitetu Minister będzie przyznawał jednostkom naukowym kategorie w drodze decyzji.

Ustawa wprowadza także jasne i rygorystyczne konsekwencje wynikające z niskiej oceny działalności naukowej lub badawczo-rozwojowej jednostki naukowej. Jednostki naukowe, które w wyniku oceny przeprowadzonej przez Komitet Ewaluacji Jednostek Naukowych uzyskają kategorię C będą otrzymywać środki w ramach finansowania działalności statutowej, w tym na przeprowadzenie niezbędnej restrukturyzacji, na okres 6 miesięcy od uzyskania kategorii C. Takie rozwiązanie ma zapewnić, zwłaszcza w stosunku do instytutów badawczych, środki finansowe i czas niezbędny do przeprowadzenia restrukturyzacji, zgodnie z ustawą o instytutach badawczych. Nie zlikwidowane a zrestrukturyzowane jednostki naukowe będą mogły być ponownie oceniane po okresie 24 miesięcy.

Przyjęte restrykcyjne rozwiązania w zakresie finansowania jednostek naukowych mają za zadanie przyspieszyć niezbędne zmiany w strukturze jednostek naukowych i pozwolić na

wyselekcjonowanie jednostek, w które państwo powinno nadal inwestować i to zwiększone środki finansowe. Zakłada się, że w efekcie zaproponowanych zmian powstaną w Polsce silniejsze jednostki naukowe, mogące konkurować poziomem badań w Europie i w świecie oraz mogące efektywniej uzyskiwać fundusze na badania naukowe i prace rozwojowe nie tylko z budżetu państwa, ale również z instytucji europejskich.

Wprowadzono nowe rozwiązanie w zakresie finansowania działalności Polskiej Akademii Nauk. Środki na działalność Akademii będą ujmowane **w budżecie państwa w części nauka** a ich dysponentem będzie minister właściwy do spraw nauki. Przyjęte rozwiązanie z jednej strony zapewnia większy wpływ i nadzór Ministra nad finansowaniem działalności Akademii a z drugiej strony, podkreśla znaczenie działalności Polskiej Akademii Nauk dla rozwoju nauki. W efekcie będzie to prowadziło do zabezpieczenia prawidłowego nadzoru nad gospodarką finansową, a zatem zwiększenia efektywności wydatkowania środków finansowych przez PAN. Polskiej Akademii Nauk będą przyznawane środki finansowe m. in. na prowadzenie kształcenia na studiach doktoranckich, studiach podyplomowych oraz w innych formach kształcenia. Celem rozwiązań jest wykorzystanie dużego potencjału naukowego PAN do prowadzenia studiów doktoranckich na najwyższym poziomie, w tym o charakterze środowiskowym oraz dla podniesienia poziomu kształcenia na poziomie podyplomowym. Są to środki przeznaczone na inne cele niż te, które będą przyznawane instytutom naukowym PAN na działania niezbędne dla rozwoju nowych specjalności naukowych lub kierunków badawczych oraz rozwoju kadry naukowej w ramach dotacji na utrzymanie potencjału badawczego. Środki przyznawane w ramach dotacji na utrzymanie potencjału badawczego dotyczą bowiem rozwoju naukowego pracowników zatrudnionych w poszczególnych instytutach.

Poszczególne instytuty naukowe Polskiej Akademii Nauk będą mogły ubiegać się o środki z budżetu nauki na takich samych zasadach jak wszystkie jednostki naukowe.

W zasadniczy sposób zmieniono zasady finansowania działalności statutowej jednostek naukowych. Z finansowania w ramach działalności statutowej wyłączono finansowanie badań naukowych ujętych w planach zadaniowych, badania własne uczelni i sieci naukowych. Celem zmian jest to aby środki na badania w jak największym stopniu mogły być pozyskiwane tylko w trybie konkursowym. Zakłada się, że takie rozwiązania powinny pozytywnie wpłynąć na jakość badań naukowych finansowanych z budżetu nauki. Finansowanie działalności statutowej jednostek naukowych będzie obejmować:

- dotację na utrzymanie potencjału badawczego jednostki naukowej,
- dotację na utrzymanie specjalnego urządzenia badawczego w jednostce naukowej lub dużej infrastruktury badawczej.

Wysokość dotacji na utrzymanie potencjału badawczego jednostki naukowej zależeć będzie od kategorii jednostki przyznanej przez Komitet Ewaluacji Jednostek Naukowych. Priorytetem będzie finansowanie jednostek kategorii A. Z tej grupy zostaną wskazane przez Komitet wiodące jednostki naukowe pod względem jakości działalności naukowej lub badawczo-rozwojowej, które w wyniku oceny znacznie wyróżniają się poziomem prowadzonych badań naukowych lub prac rozwojowych wśród innych jednostek posiadających kategorię A. Takim jednostkom Minister będzie mógł przyznać zwiększone środki na finansowanie ich działalności statutowej w kolejnych latach budżetowych. Będzie to sprzyjać koncentracji środków w tych jednostkach, które prowadzą badania naukowe na najwyższym poziomie, konkurujących poziomem prac z pracami prowadzonymi w jednostkach europejskich. Będzie to element motywujący inne jednostki kategorii A do poprawienia efektów działalności naukowej aby móc zostać zaliczonym do takich jednostek umownie oznaczanych jako „A+”.

Celem przyjętych rozwiązań jest:

- zwiększenie efektywności finansowania działalności badawczej jednostek naukowych
- wymuszanie zmian organizacyjnych w sektorze nauki, które dotychczas zachodziły w zbyt wolnym tempie.

Środki finansowe uzyskane w wyniku otrzymania przez niektóre jednostki naukowe kategorii C będą przeznaczane na finansowanie projektów badawczych przez Narodowe Centrum Badań i Rozwoju i Narodowe Centrum Nauki.

Bezpośrednio ze środków finansowych na naukę będą finansowane przez Ministra inwestycje w zakresie dużej infrastruktury badawczej. Również przy tego typu decyzjach będzie brana pod uwagę kategoria jednostki, przyznana na podstawie oceny jednostki dokonanej przez Komitet Ewaluacji Jednostek Naukowych, oraz dotychczasowe osiągnięcia jednostki w zakresie naukowo – badawczym dające gwarancję należytego wykorzystania infrastruktury, z zapewnieniem dostępu do niej naukowców zatrudnionych w innych jednostkach naukowych. Koszty zakupu aparatury naukowo-badawczej o mniejszej wartości będą mogły być wliczane do kosztów realizacji konkretnych zadań badawczych.

Ponadto wprowadzono nowe rozwiązania stwarzające możliwość finansowania działalności naukowej i upowszechniającej naukę bibliotek naukowych niewchodzących w skład jednostek naukowych. Jest to nowe, ważne rozwiązanie gdyż dotychczas biblioteki naukowe (np. centralne biblioteki uczelniane) miały utrudnione możliwości ubiegania się o środki finansowe na prowadzoną działalność naukową oraz działalność upowszechniającą naukę.

Minister będzie mógł ustanawiać i ogłaszać programy i przedsięwzięcia dotyczące zadań szczególnie istotnych dla realizacji polityki naukowej i naukowo-technicznej państwa. Jednocześnie wprowadzono rozwiązanie, że Minister będzie mógł zlecać organizowanie i finansowanie ustanowionego programu lub przedsięwzięcia niezależnym podmiotom działającym na rzecz rozwoju nauki, wybranym w drodze otwartego konkursu.

Postępowania w sprawach o naruszeniu zasad etyki w nauce jest uregulowane w ustawie o Polskiej Akademii Nauk i w ustawie o instytutach badawczych. W ustawie o Polskiej Akademii Nauk został uregulowany status Komisji do Spraw Etyki w Nauce. Stąd też do ustawy wprowadzono jedynie przepis (art. 12) mówiący o tym, że prawomocne orzeczenia komisji dyscyplinarnych stwierdzających naruszenie zasad etyki w nauce będą uwzględniane przez Ministra oraz organy Narodowego Centrum Nauki i Narodowego Centrum Badań i Rozwoju przy przyznawaniu środków finansowych na badania naukowe lub prace rozwojowe.

Opinia o zgodności projektu ustawy z prawem Unii Europejskiej

Projekt przedmiotowej regulacji, zgodnie z opinią Sekretarza Komitetu Integracji Europejskiej z dnia 3 listopada 2008 r. nr Min.MD/2582/08/DP/ap jest zgodny z prawem Unii Europejskiej.

Ocena Skutków Regulacji

1. Podmioty, na które oddziałuje projektowana regulacja.

Projektowana ustawa dotyczy wszystkich podmiotów działających w sferze nauki, w tym jednostek naukowych oraz podmiotów prowadzących badania naukowe.

2. Zakres konsultacji społecznych.

W trakcie prac nad ustawą przeprowadzone zostały konsultacje z przedstawicielami środowiska, na które przede wszystkim będą miały wpływ projektowane rozwiązania m. in.: Polską Akademią Nauk, Polską Akademią Umiejętności, Radą Główną Szkolnictwa Wyższego, Radą Główną Jednostek Badawczo-Rozwojowych, Krajową Sekcją Nauki NSZZ "Solidarność", Ogólnopolskim Porozumieniem Związków Zawodowych, Federacją Związków Nauczycielstwa Polskiego Szkół Wyższych i Nauki, Związkiem Zawodowym Pracowników Polskiej Akademii Nauk, Konferencją Rektorów Akademickich Szkół Polskich, Fundacją na Rzecz Nauki Polskiej, Konferencją Rektorów Zawodowych Szkół Polskich.

Do projektu ustawy uwagi zgłosili partnerzy społeczni:

Krajowa Sekcja Nauki NSZZ Solidarność,

Krajowa Sekcja NSZZ „Solidarność” Polskiej Akademii Nauk,

Ogólnopolskie Porozumienie Związków Zawodowych,

Konfederacja Pracodawców Polskich,

Polska Akademia Nauk,

Polska Akademia Umiejętności,

Konferencja Rektorów Akademickich Szkół Polskich.

Rada Główna Jednostek Badawczo-Rozwojowych.

1. Konfederacja Pracodawców Polskich uważa, że wbrew deklaracjom, iż celem zmian jest decentralizacja, ustawa przenosi w całości ciężar zarządzania nauką na Ministra poprzez wybierany jednoosobowo Komitet ewaluacji jednostek naukowych wraz z ich przewodniczącym. Zdaniem konfederacji stanowi to powrót do centralizacji. KPP uważa, że ocenę jednostek naukowych powinny przeprowadzać środowiskowe komisje akredytacyjne, które swoje opinie przekazywałyby następnie Komitetowi.

2. Wiele uwag dotyczyło braku zapisów dotyczących finansowania projektów celowych i rozwojowych. Uwagi takie zgłosiło Ogólnopolskie Porozumienie Związków Zawodowych, Krajowa Sekcja Nauki NSZZ Solidarność, Rada Główna Jednostek Badawczo-Rozwojowych.

Uwagi wynikały z faktu „przyzwyczajenia” do dotychczasowych sformułowań. Nie zwrócono uwagi na to, że zadania o tym charakterze będzie finansować Narodowe Centrum Badań i Rozwoju.

3. Rada Główna Jednostek Badawczo-Rozwojowych zwróciła uwagę na bardzo istotne zmiany dotyczące zasad finansowania działalności statutowej jednostek naukowych. Zdaniem RGJBR brak finansowania w ramach działalności statutowej zadań badawczych ujętych w rocznych planach zadaniowych nie będzie sprzyjać rozwojowi naukowemu jednostek naukowych. Finansowanie statutowe zorientowane głównie na utrzymanie bazy badawczej nie wymusi rozliczenia przyznanych środków poprzez zrealizowane zadania badawcze. Natomiast wysokość tych środków będzie zależeć od posiadanej infrastruktury badawczej a nie od efektywności jej wykorzystania. RGJBR podkreśla także, że środki finansowe kierowane do NCBiR powinny być znacznie wyższe od środków przeznaczanych dla NCN na finansowanie badań podstawowych od posiadanej bazy badawczej bez względu na efektywność jej wykorzystania.

4. Ponadto uwagi do projektu były składane przez wszystkie zainteresowane podmioty oraz osoby fizyczne drogą elektroniczną. W wyniku elektronicznych konsultacji do dnia 30 października uzyskano ogółem 57 opinii, w tym od osób fizycznych 26 i 29 od osób prawnych.

Generalnie wszystkie przesłane listy zawierają poparcie dla samej idei zreformowania systemu finansowania nauki.

Jako zalety proponowanych rozwiązań wymienia się:

- wyraźniejsze wskazanie na konieczność powiązania badań naukowych z potrzebami gospodarczymi i społecznymi kraju,
- próbę stworzenia mechanizmów mających na celu wspomaganie dobrych zespołów badawczych,
- ustawowe próby odmłodzenia kadry pracowników naukowych.

Zaznaczono, że ustawodawca widzi potrzebę zwiększenia nakładów na naukę (większość osób biorących udział w konsultacjach wskazuje przede wszystkim na konieczność zwiększenia poziomu finansowania nauki).

Część nadesłanych uwag nie odnosiła się bezpośrednio do projektu ustawy o zasadach finansowania nauki lecz do spraw związanych z bardzo niskim poziomem wynagrodzeń pracowników nauki – odpływu młodych naukowców z obszaru nauki, wyjazdów do ośrodków naukowych za granicą. Zwracano też uwagę na różnice płacowe pomiędzy

pracownikami wyższych uczelni, a osobami pracującymi w jednostkach Polskiej Akademii Nauk oraz na warunki, jakie proponuje się doktorantom.

Uwagi szczegółowe partnerów społecznych oraz innych podmiotów i osób fizycznych zostały częściowo uwzględnione.

Projekt został również opublikowany na stronach internetowych Ministerstwa Nauki i Szkolnictwa Wyższego w Biuletynie Informacji Publicznej zgodnie z art. 5 ustawy z dnia 7 lipca 2005 r. o działalności lobbingsowej w procesie stanowienia prawa (Dz. U. Nr 169, poz. 1414). Nikt w trybie tej ustawy nie zgłosił uwag.

3. Wpływ regulacji na sektor finansów publicznych, w tym na budżet państwa i budżety jednostek samorządu terytorialnego.

Projektowana ustawa nie będzie miała większego wpływu na sektor finansów publicznych, w tym na budżet państwa i budżety jednostek samorządu terytorialnego. Ustawodawca przewiduje, iż koszty wprowadzenia w życie ustawy będą niewielkie, jednakże projektowane zmiany zdecydowanie zwiększą stopień efektywności i racjonalności wydatkowanych środków finansowych z budżetu państwa na naukę jak również stopniowe zwiększanie finansowania nauki w Polsce, co przyczyni się do zbliżenia do celów nakreślonych w Strategii Lizbońskiej, a mianowicie wskaźnika 2% PKB na naukę i szkolnictwo wyższe w perspektywie do 2013 r. Jednostki samorządu terytorialnego z tytułu wejścia w życie ustawy nie poniosą żadnych wydatków. Można się jednak spodziewać, że ich wpływy mogą wzrosnąć. Ewentualne skutki finansowe wejścia w życie ustawy o zasadach finansowania nauki zostaną sfinansowane ze środków planowanych w budżecie państwa na naukę.

4. Wpływ regulacji na rynek pracy.

Regulacje zaproponowane w projekcie ustawy nie będą miały większego wpływu na rynek pracy, aczkolwiek zmiany zasad finansowania jednostek naukowych wymuszą szybsze przekształcenia strukturalne najsłabszych jednostek naukowych.

5. Wpływ regulacji na konkurencyjność gospodarki i przedsiębiorczość, w tym na funkcjonowanie przedsiębiorstw.

Projektowana ustawa będzie miała wpływ na konkurencyjność gospodarki i przedsiębiorczość, co w perspektywie długofalowej przyczyni się do wzrostu potencjału naukowego jednostek naukowych. Zaproponowane regulacje będą miały w przyszłości duże znaczenie dla rozwoju gospodarczego, przede wszystkim poprzez zwiększenie roli produktu

naukowego. Rozwiązania w zakresie ochrony własności intelektualnej, a co za tym idzie – wzmocnienia roli patentów oraz wprowadzenia skutecznych modeli zarządzania procesami, których celem jest wdrożenie i wprowadzenie produktu na rynek, przyczyni się do zainicjowania wymiany pomiędzy sektorami nauki i gospodarki. W efekcie, przy zastosowaniu nowoczesnych standardów i trendów w nauce, regulacje wpłyną na podniesienie konkurencyjności polskich przedsiębiorstw.

Zaproponowane regulacje zabezpieczają prowadzenie przez przedsiębiorstwa i jednostki naukowe inwestycji wysokiego ryzyka, szczególnie przy zakupie dużej infrastruktury badawczej, tudzież specjalnej aparatury badawczej, co ma na celu podniesienie jakości produktu naukowego. Projektowana ustawa stwarza możliwość inwestowania w nowe technologie (high – tech.), co w założeniu ma wprowadzić przedsiębiorstwa i jednostki naukowe na nowy, międzynarodowy, a co za tym idzie bardzo konkurencyjny rynek. Sukcesy odnoszone przy wykorzystaniu inwestycji w nowe technologie bezpośrednio przyczynią się do wzrostu gospodarczego kraju i podniesienia konkurencyjności polskiej gospodarki.

Prawidłowe inwestowanie w badania o charakterze podstawowym wpłynie na poprawę sytuacji ekonomicznej wysokiej klasy naukowców oraz na procesy tworzenia w Polsce centrów badań, których wyniki wzmocnią pozycję i rolę polskiej nauki w Europie i na świecie, co przyczyni się bezpośrednio do zmniejszenia emigracji polskich uczonych.

6. Wpływ regulacji na sytuację i rozwój regionalny.

Projektowana ustawa, dzięki zastosowaniu przejrzystych zasad finansowania badań najwyższej jakości w połączeniu z racjonalną polityką inwestowania w infrastrukturę badawczą doprowadzi bardziej efektywnego inwestowania w badania prowadzone w parkach technologicznych oraz klastrach, co przyczyni się do wzmocnienia potencjału gospodarczo – technologicznego regionów wiedzy. Wzmocni to pozycję regionów i ich konkurencyjność, stanowić też będzie element polityki zrównoważonego rozwoju realizowanego przez Państwo.

7. Wpływ regulacji na zdrowie ludzi.

Projektowana ustawa nie będzie miała bezpośredniego wpływu na zdrowie ludzi. W sposób pośredni, poprzez podniesienie poziomu naukowych badań z zakresu medycyny, w dalszej perspektywie wpłynie dodatkowo na poprawienie poziomu opieki medycznej w Polsce.

8. Wpływ regulacji na stan/ochronę środowiska naturalnego.

Projektowana ustawa nie będzie miała bezpośredniego wpływu na stan i ochronę środowiska naturalnego. Przyczyni się natomiast w sposób pośredni do podniesienia poziomu ochrony środowiska przy wykorzystaniu rozwiązań naukowych.